

Till arbetspensionsanstalterna

FLEXIBELT PENSIONSÅLDERSSYSTEM

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagar om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang i enlighet med lagen om pension för arbetstagare, folkpensionslagen samt vissa andra lagar som har samband med dem.

Propositionen innehåller förslag till ett flexibelt pensionsålderssystem. Arbetspensionslagarna för den privata sektorn förslås ändrade så, att systemet med en fast pensionsålder kompletteras med stadganden enligt vilka pensionsåldern skall bero på individuella omständigheter. Härigenom kunde övergången från arbete till pensionering ske i etapper. Motsvarande ändringar föreslås även i folkpensionslagen. Reformen gäller inte sjömanspensionssystemet och inte heller den offentliga sektorn.

Det föreslagna flexibla pensionsålderssystemet består av tre pensionsformer som kompletterar varandra. Den individuella förtidspensionen kunde beviljas på grund av slitsamt arbete samt nedsatt arbetsförmåga till följd av åldrande. Den förtida ålderspensionen kunde beviljas redan före den normala pensionsåldern mot en i motsvarande grad lägre pension. Deltidspensionen skulle medge en pensionering i etapper så, att deltidspensionen ersätter minskningen i förvärvsinkomsten.

I statsförslaget för år 1985 har regeringen lovat att till riksdagen avlåta de propositioner som behövs för en reform som gradvis träder i kraft med verkan från ingången av år 1986 och som möjliggör en övergång till en flexibel pensionsålder. I enlighet med detta föreslås, att det flexibla pensionsålderssystemet genomförs i två skeden. Vid ingången av år 1986 träder enligt förslaget de lagar som gäller individuell förtidspension och förtida ålderspension i kraft. Berörande deltidspensionen, som kan införas från ingången av år 1987, kommer regeringens proposition att läggas fram i ett senare skede.

Den individuella förtidspensionen skulle beviljas sådan arbetstagare och företagare från 55 års ålder, vars arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, påfrestningen och slitsamheten i arbetet samt arbetsmiljöförhållanden, har nedgått i sådan grad, att arbetstagaren eller företagaren inte skäligen kan förutsättas fortsätta sitt förvärvsarbete. Den förtida ålderspensionen kunde tas ut med början tidigast från 60 års ålder och således före den normala pensionsåldern mot att pensionen är i motsvarande grad lägre.

Pensionsskyddscentralens verkställande direktör har för koordinering av arbetet kring den flexibla pensionsåldern tillsatt en arbetsgrupp, som har till uppgift att bland annat fastställa och sammanlänka alla de arbetsrutiner som ansluter sig till införandet av en rörlig pensionsålder. Om tillämpandet och verkställandet av lagändringen bereds inom koordineringsgruppen och dess olika arbetsutskott de cirkulär och andra anvisningar som senare sänds ut.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

The block contains two handwritten signatures. The signature on the left is written in dark ink and appears to be 'Arto R...'. A horizontal line extends from the end of this signature towards the right. To the right of the line is another handwritten signature in dark ink, which appears to be 'Matti O...'. The signatures are positioned below the text 'PENSIONSSKYDDSCENTRALEN'.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang i enlighet med lagen om pension för arbetstagare, folkpensionslagen samt vissa andra lagar som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Propositionen innehåller ett förslag till flexibelt pensionsåldersarrangemang. Den privata sektorns arbetspensionslagar föreslås bli ändrade så, att det på en oföränderlig pensionsålder baserade systemet kompletteras med stadganden enligt vilka pensionsåldern skall bero på individuella förhållanden. Det vore därigenom möjligt att etappvis pensioneras från arbetet. Det föreslås att motsvarande ändringar görs också i folkpensionslagen. Reformen gäller inte sjömanspensionssystemet och inte heller den offentliga sektorn.

Det flexibla pensionsåldersarrangemanget föreslås bestå av tre nya pensionsformer som kompletterar varandra. Individuell förtidspension kunde beviljas på grund av att prestationsförmågan nedgått till följd av påfrestning i arbetet och åldrande. Förtida ålderspension kunde erhållas redan före den normala pensionsåldern varvid pensionen blir i motsvarande grad mindre. Deltidspension skall möjliggöra successiv pensionering då deltidspensionen ersätter nedgången i förvärvsinkomsterna.

I statsförslaget för år 1985 har regeringen lovat att till riksdagen avlåta de propositioner som behövs för en reform som gradvis träder i kraft vid ingången av år 1986 och som möjliggör en övergång till flexibel pensionsålder. I enlighet härmed föreslås att det flexibla pensionsåldersarrangemanget genomförs i två skeden. Vid ingången av år 1986 skall de lagar som gäller individuell pensionsålder och förtida ålderspension träda i kraft. Beträffande deltidspensionen, för vilken arrangemang skall bli möjliga vid ingången av år 1987, kommer senare att avlåtas en regeringsproposition.

Individuell förtidspension kunde från 55 års ålder beviljas arbetstagare eller företagare vars arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte

eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, det faktum att arbetet för honom är påfrestande eller slitsamt samt arbetsförhållandena, är till den grad nedsatt att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Förtida ålderspension kunde erhållas då den försäkrade fyllt 60 år och således före den normala pensionsåldern, varvid pensionen i motsvarande mån blir mindre. Den försäkrade kunde också skjuta upp pensioneringen över pensionsåldern, varvid pensionen höjs i motsvarande grad.

Den årliga ökning av pensionsutgifterna som föranleds av den individuella förtidspensionen beräknas i arbetspensionssystemet bli ca 250 miljoner mark och i folkpensionssystemet ca 100 miljoner mark. Denna nivå nås inom tre till fem år efter det att reformen trätt i kraft, om ca 11 000 personer då beräknas uppbära sådan pension. Antalet årligen begynnande pensioner vore därefter ca 1 500. Om dessa pensionsformer utnyttjas i större utsträckning växer pensionsutgifterna i motsvarande mån. Antalet personer som i åldern mellan 60 och 64 år avgår med förtida ålderspension blir efter en ikraftträdelseperiod på tre—fem år uppskattningsvis ca 1 000 personer. Förtida ålderspension skall utbetalas på sådant sätt minskad, att pensionssystemet inte vållas bestående merkostnader. Under de första åren av reformen beräknas pensionsutgifterna dock växa, eftersom den minskning som föranleds av den förtida arbetspensionen inte görs till fullt belopp för de åldersklasser vilka på grund av att systemet med arbetspensioner träder i kraft stegvis inte ännu har möjlighet att erhålla ålderspension enligt målsättningsnivån.

Vad arbetspensionssystemet vidkommer skall finansieringen av de nya pensionsformerna och det ansvar de påför pensionsanstalterna bestäm-

mas på grundvalen av de nuvarande finansieringsprinciperna. Den individuella förtidspensionen kommer i fråga om finansieringssättet att motsvara invalidpensionen, och den förtida ålderspensionen å sin sida ålderspensionen. De arbetspensionskostnader som reformen medför skall finansieras primärt genom arbetspensionsavgiften och den i företagarpensionerna ingående statliga finansieringsandelen. Finansieringen av reformen förutsätter att arbetspensionspremien omedelbart höjs med ca 0,4 procentenheter. De ökade folkpensionsutgifterna innebär på motsvarande sätt ett behov att höja folkpensionspremien med ca 0,07 procentenheter eller att öka statens finansieringsandel med ca 4 %.

Det flexibla pensionsåldersarrangemanget kan dock beräknas medföra inbesparingar i systemet med utkomstskydd för arbetslösa, inom arbetskraftförvaltningen, i sjukförsäkringssystemet och för företag, varvid de verkliga kostnaderna för reformen torde bli väsentligt lägre än ökningen i pensionsutgifterna.

Ökningen i pensionsutgifterna om fem år beräknas inklusive arrangemangen för deltidspensin bli ca 450 miljoner mark om året. Den största enskilda delfaktorn i det flexibla pensionsåldersarrangemanget är den individuella förtidspensionen och år 2000 beräknas ca 12 000 personer erhålla sådan pension. Den ökning som detta innebär för arbetspensionsutgifternas del blir ca 430 miljoner mark och för folkpensionsutgifterna ca 115 miljoner mark. Något behov att ytterligare höja arbetspensionspremien eller folkpensionspremien föreligger dock inte, utan finansieringen av reformen kan skötas med den höjning av premierna som görs i begynnelsekedet.

Om individuell förtidspension och förtida ålderspension införs den 1 januari 1986 åsamkar detta pensionssystemen sammanlagt ca 55 miljoner mark i merkostnader under nämnda år.

De nu föreslagna lagändringarna är avses träda i kraft vid ingången av år 1986.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	2. Ikraftträdande	16
1. Pensionsåldersreformens samhälleliga betydelse ..	4	LAGTEXTER	16
1.1. Målsättning	4	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbets-	16
1.2. Medel	5	tagare	16
1.2.1. Flexibel pensionsålder och ålders-	5	2. Lag om ändring av lagen om pension för arbets-	19
gränser	5	tagare i kortvariga arbetsförhållanden	19
1.2.2. Individuell förtidspension	6	3. Lag om ändring av lagen om pension för lant-	20
1.2.3. Förtida eller framskjuten ålderspension	7	bruksföretagare	20
1.2.4. Deltidspension	8	4. Lag om ändring av lagen om pension för före-	21
2. Nuvarande läge och ärendets beredning	9	tagare	21
2.1. Nuvarande läge	9	5. Lag om ändring av folkpensionslagen	22
2.2. Beredningsskeden och beredningsmaterial ..	9	6. Lag om ändring av lagen om bostadsbidrag för	24
3. Propositionens verkningar i fråga om organisation	10	pensionstagare	24
och personal	10	7. Lag om ändring av lagen om frontmannapension	24
4. Propositionens ekonomiska verkningar	10	8. Lag om ändring av familjepensionslagen	25
4.1. Pensionstagare enligt reformen	10	9. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	26
4.2. Individuell förtidspension	11	BILAGA	27
4.3. Förtida eller framskjuten ålderspension	11	Parallelltexter	27
4.4. Totalkostnaderna för reformen och dess fi-	11	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbets-	27
nansiering	11	tagare	27
5. Övriga omständigheter som inverkat på proposi-	13	2. Lag om ändring av lagen om pension för arbets-	32
tionens innehåll	13	tagare i kortvariga arbetsförhållanden	32
DETALJERAD MOTIVERING	13	3. Lag om ändring av lagen om pension för lant-	35
1. Motivering till lagförslagen	13	bruksföretagare	35
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	13	4. Lag om ändring av lagen om pension för före-	37
1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortva-	14	tagare	37
riga arbetsförhållanden	14	5. Lag om ändring av folkpensionslagen	39
1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare ..	14	6. Lag om ändring av lagen om bostadsbidrag för	42
1.4. Lagen om pension för företagare	14	pensionstagare	42
1.5. Folkpensionslagen	15	7. Lag om ändring av lagen om frontmannapension	43
1.6. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare ..	15	8. Lag om ändring av familjepensionslagen	44
1.7. Lagen om frontmannapension	15	9. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	45
1.8. Familjepensionslagen	15		
1.9. Sjukförsäkringslagen	16		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Pensionsåldersreformens samhällseliga betydelse

1.1. Målsättning

Våra pensionssystemens täckning och den trygghet de bereder har markant förbättrats under de två senaste årtiondena. Pensionens betydelse som form av utkomst har i avgörande grad ökat och pensionsskyddets målsättning har breddats. Före de nuvarande pensionssystemen förutsattes det i allmänhet att arbetstagaren fortsatte med sitt arbete till dess han på grund av sin försämrade hälsa inte längre var i stånd att trygga sin utkomst. Om pensionsarrangemanget innefattade en särskild åldersgräns, som berättigade till ålderspension, preciserades den antingen generellt eller per yrkesgrupp på sådant sätt att en avsevärd del av arbetstagarna då redan hade förlorat sin arbetsförmåga.

I de nuvarande arbetspensionslagarna inom den privata sektorn samt i folkpensionslagen (347/56) ingick redan när de trädde i kraft en fast pensionsåldersgräns som var 65 år och som också är vedertagen såsom allmän pensionsålder inom pensionssystemen. Till grund för denna har legat ett tänkesätt, enligt vilket en person som en tillräckligt lång tid utfört arbete i samhället anses ha förvärvat rätt till ekonomiskt tryggad fritid under återstoden av livet.

Det på fast pensionsålder baserade systemet har dock inte visat sig vara lyckat. Människans hälsotillstånd och hennes med tanke på arbetet väsentliga egenskaper försvagas successivt med åldern. Om allvarliga sjukdomar kan undgås, kan man i allmänhet inte påvisa någon tydlig tidpunkt för pensioneringen just i någon viss ålder. Ett stort antal undersökningar om åldrandet och likaså den praktiska erfarenheten har gett vid handen att olika personer åldras på mycket olika sätt. Åldrandets inverkan på hur vederbörande reder sig i arbetet beror i stor utsträckning på de krav som arbetet ställer och på arbetsmiljön.

Med hänsyn till hur påfrestande arbetet är kan pensionsåldern i yrken som bör anses vara tunga preciseras så att den blir lägre än den fasta pensionsåldern. Detta system är dock inte till-

fredsställande, emedan man däri inte beaktar arbetstagarnas individuella olikheter. Yrkesbenämningen ger inte någon tillräcklig bild av kraven i arbetet och av arbetsförhållandena, emedan de varierar inom ramen för samma benämning och vid olika arbetsobjekt. Då också arbetsförhållandena förändras jämsides med att arbetsätten och teknologin utvecklas, borde motsvarande korrigeringar göras också i bestämmelserna av pensionsåldern. I praktiken torde detta dock vara omöjligt. Det borde ställas som mål att man vid pensionering utöver yrkets, eller rättare sagt arbetets, beskaffenhet skall beakta arbetstagarens hälsotillstånd och övriga personliga egenskaper. Detta skulle innebära att det på fast pensionsålder baserade systemet ersattes med ett flexibelt pensionsåldersarrangemang, som möjliggör pensionering från arbete också genom successiv minskning av arbetsinsatsen.

Då en äldre arbetstagarers personliga egenskaper försvagar hans möjligheter att göra en fullständig arbetsinsats, borde han ha en möjlighet att avgå med pension. I detta skede är omskolning inte längre ändamålsenlig. Reformen kommer sålunda att direkt påverka arbetstagarers möjligheter att från en mera ändamålsenlig tidpunkt än för närvarande avgå med pension.

De mest centrala samhälleliga verkningarna av det flexibla pensionsåldersarrangemanget torde bli den ökade fritiden och frågor förknippade med sysselsättningen. Alternativ till ökad fritid kan vara exempelvis en förkortning av arbetstiden per vecka, en förlängning av semestrarna eller en tidigareläggning av pensioneringen.

En tidigareläggning av pensioneringen har ofta betraktats som ett sätt att minska arbetslösheten. Man har då utgått från att den arbetsplats som blir ledig då en arbetstagarer avgått med pension övertas av en arbetslös arbetssökande. Användningen av det flexibla pensionsåldersarrangemanget som ett sätt att minska arbetslösheten är dock inte någon självklarhet. Genom pensionsåldersarrangemang skapas inte ny produktion eller nya arbetsplatser, vilket dock är sysselsättningspolitikens egentliga målsättning. Om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang inte kan finansieras genom interna överföringar av socialutgifter eller genom företagsekonomiska metoder,

föranleder pensionsåldersarrangemanget alltid merkostnader. Dessutom är ett flexibelt pensionsarrangemang svårt att ordna och övervaka så, att sysselsättningssynpunkterna blir fullständigt beaktade. Det som då kanske sker är en rationalisering, som främjar den interna omsättningen bland företagets arbetskraft och som det ankommer på företaget självt att bekosta. Med de sysselsättningspolitiska verkningar som en ändring av pensionsålderspraxis medför sammanhänger av ovan nämnda skäl sådana osäkerhetsfaktorer, att flexibel pensionsålderspraxis inte borde införas enbart av sysselsättningspolitiska orsaker.

Det flexibla pensionsåldersarrangemanget påverkar också förhållandet mellan den del av befolkningen som deltar i arbetslivet och den del av befolkningen som inte utgör en del av arbetskraften. Enligt prognoserna förändras befolkningens åldersstruktur också i Finland så att andelen åldringar ökar alltmera under loppet av några årtioden. Pensionskostnaderna växer då väsentligt i jämförelse med nationalinkomsten. Hänsyn måste också tas till den möjligheten att om arbetskraften minskar kanske den inte längre förslår för att tillgodose efterfrågan på arbetskraft. Då det kan motas att de åldrande personernas hälsotillstånd och arbetsförmåga förbättras under de kommande årtiondena, borde pensionsålderspraxis anpassas också till dessa förhållanden.

Med beaktande av nationalekonomiska synpunkter bör det flexibla pensionsåldersarrangemanget införas utan väsentliga merkostnader. Då det flexibla pensionsåldersarrangemanget som ett personalpolitiskt medel förbättrar företagets möjligheter att reglera personalens åldersstruktur och anpassa den till kvantitativa och kvalitativa förändringar i produktionen, kan de reella nettokostnaderna för pensionsåldersarrangemanget beroende på varje särskilt fall bli lägre än pensionskostnaderna. Utgående från ovanstående kan det förväntas att en tidigareläggning av pensionerna i någon mån inbesparar sysselsättnings- och arbetslöshetskostnader och medför lediga arbetsplatser. Med beaktande av den totala inverkan av olika faktorer kommer förverkligandet av förslaget inte att öka kostnaderna så att det kommer att inverka menligt på den ekonomiska verksamheten.

1.2. Medel

1.2.1. Flexibel pensionsålder och åldersgränser

I statsförslaget för år 1985 har regeringen lovat att till riksdagen avlåta de propositioner som behövs för en reform som gradvis träder i kraft från ingången av år 1986 och som möjliggör en övergång till ett flexibelt pensionsåldersarrangemang.

Det flexibla pensionsåldersarrangemanget skall i sin helhet bestå av tre pensionsformer som kompletterar varandra. Individuell förtidspension kunde beviljas på grund av att prestationsförmågan nedgått till följd av påfrestande arbete och åldrande. Förtida ålderspension skall möjliggöra valfri pensionering före den allmänna pensionsåldern, varvid en i motsvarande grad lägre pension skall utbetalas. När en åldrad arbetstagare gradvis minskar sin arbetsinsats, bör han ha en möjlighet att ta ut deltidspension, varvid pensionen kompenserar minskningen i förvärvsinkomsterna.

Den allmänna pensionsåldern skall förbli 65 år, och då denna ålder uppnås skall var och en få rätt till full ålderspension utan särskilda förutsättningar. Också här efter kunde pensioneringen uppskjutas, varvid pensionen skulle höjas i motsvarande grad.

De nya pensionsformerna skall också åldrande personen. Det föreslås med hänsyn till den individuella variationen i pensionsbehovet att det flexibla pensionsåldersarrangemanget i fråga om individuell förtidspension tillämpas på arbetstagare i åldern 55 år. Den förtida ålderspensionen och deltidspensionen är däremot avsedda att tillämpas på personer som fyllt 60 år. Åldersgränserna har definierats så, att arbetstagarens individuella egenskaper skall kunna beaktas i skälighetsgrad. En åldrad arbetstagare borde ha möjlighet att välja den pensionsform som lämpar sig för honom.

Eftersom deltidspensionen kräver ytterligare utredningar närmast i fråga om deltidsarbete, har man ansett det ändamålsenligt att inleda genomförandet av det flexibla pensionsåldersarrangemanget stegvis, och avlåta en regeringsproposition om införande av deltidspension separat vid ingången av år 1987. Det flexibla pensionsåldersarrangemanget avser således i reformens första skede individuell förtidspension och förtida eller uppskjuten ålderspension.

1.2.2. Individuell förtidspension

När en person åldras nedgår i allmänhet hans förmåga att reda sig i arbetet. På denna förmåga inverkar såväl arbetstagarens personliga egenskaper som framför allt arbetets beskaffenhet. Just de egenskaper, som vederbörandes arbete skulle förutsätta är i många fall försvagade. Det kan då vara oskäligt ansträngande att fortsätta med arbetet och dessutom oändamålsenligt om arbetsinsatsen sjunker. För det mest är påfrestningen på arbetstagaren en följd av sjukdom som kan påvisas medicinskt. Då är det ofta på sin plats att invalidpension beviljas. Alltid förekommer det dock inte någon tydligt påvisbar sjukdom, som skulle berättiga till att vederbörande enligt gällande lagar betraktas som arbetsoförmögen. I lagstiftningen och i den praxis som gäller pensionsavgöranden har man visserligen i allt högre grad försökt ta hänsyn till de socialekonomiska faktorerna vid sidan av de medicinska omständigheterna.

Hos en äldre person kan den nedsatta arbetsförmågan dock bero på en kombination av flera starkt individuella faktorer, även om ingen av dessa faktorer i och för sig utgör något hinder för fortsatt arbete. Här kommer i fråga inte bara sjukdom utan även faktorer förknippade med åldrandet, det att arbetet för vederbörande är påfrestande och slitsamt samt arbetsförhållandena.

Enligt förslaget har arbetstagare eller företagare som fyllt 55 år rätt till individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, med åldrandet förknippade faktorer, lång tid i yrket samt ett för honom påfrestande och slitsamt arbete är till den grad nedsatt att han inte skäligen kan förväntas fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Denna definition innebär i själva verket en lindring av det nuvarande begreppet arbetsoförmåga för de äldre personer som deltar i arbetslivet. Sålunda blir den individuella förtidspensionen en ny form av invalidpension vid sidan av den nuvarande fulla invalidpensionen och deltidspensionen. Till sitt belopp motsvarar den individuella förtidspensionen full invalidpension.

I den offentliga sektorns pensionslagar har pensionsåldern graderats genom att för vissa yrkesgrupper i arbeten som anses vara tunga har stadgats en lägre pensionsålder. Men då innehållet i yrkena har förändrats har grunderna för en pensionsålder som avviker från andra inom gruppen med tiden fördunklats.

Målet för den individuella förtidspensionen är i princip detsamma som det mål man ursprungligen ville uppnå genom en gruppering av yrkena, men vid prövningen av pensionen beaktas arbetstagarens individuella förhållanden. Härvid utgör den smidiga och anpassningsbara individuella förtidspensionen en garanti för att pensionen förblir användbar för att uppnå en flexibel pensionsålder oberoende av yrkesgruppen och förändringar i den.

På samma sätt som i fråga om invalidpensionen i allmänhet kommer för behandlingen av de individuella förtidspensionerna att krävas läkarutlåtande om arbetstagarens hälsotillstånd. Medicinska faktorer kommer därvid att spela in vid bedömningen, även om de inte får samma vikt som i fråga om invalidpension i allmänhet. Definitionen betonar även andra faktorer som väsentligt påverkar den individuella arbetsförmågan. Bedömningen blir härvid mångdimensionell genom att med fysisk ansträngdhet och slitsamhet jämföras psykisk ansträngdhet och slitsamhet. De sistnämnda faktorernas andel torde få större betydelse som sådana faktorer som begränsar arbetsförmågan i förhållande till den fysiska påfrestningen i och med den tekniska utvecklingen och den högre kravnivån i arbetet. Sålunda bör deras andel beaktas även vid bedömning av möjligheterna att erhålla individuell förtidspension.

I fråga om den individuella förtidspensionen skall då pensionsfrågan avgöras även beaktas arbetsförhållandena. I de enskilda fallen får de sannolikt betydelse vid en jämförelse av möjligheterna att utföra likadant arbete i olika förhållanden. Som begrepp omfattar arbetsförhållandena nog så vidlyftigt de olika faktorer som ansluter sig till arbetsmiljön. Det är naturligt, att om arbetstagaren länge har arbetat i sådana arbeten, där risken för invaliditet är stor, skall denna faktor beaktas vid bedömningen av den ansträngdhet arbetet har föranlett. Uppmärksamhet skall särskilt ägnas åt de personliga omständigheter som har väsentlig betydelse i arbetstagarens eget arbete och på grund av vilka det är svårare för honom än för andra jämnåriga att reda sig i arbetet. I vissa fall kan det vara på sin plats att grundligt utreda vilka egenskaper och vilken ansträngning arbetet kräver och hur arbetstagaren uppfyller dessa krav.

Definitionen innehåller också ett omnämnande av lång tid i yrket. En lång tid i yrket i kombination med sådana följder som avses i definitionen och vilka uppträtt under denna tid

utvisar att vederbörande i allmänhet har behov av individuell förtidspension.

Såsom här har konstaterats kan nedgången i arbetsförmåga hos en person som söker förtidspension bero på flere sådana individuella faktorer, av vilka ingen i sig skulle berättiga honom att få pension. Om det dock med beaktande av alla dessa faktorer är oskäligt att förutsätta att arbetstagaren skall fortsätta sitt arbete, är det motiverat att bevilja honom förtidspension.

Avsikten med individuell förtidspension är att bereda arbetstagaren möjlighet att flexibelt upphöra med arbetet varvid de individuella förhållandena beaktas. Däremot är det inte ändamålsenligt att ordna ett särskilt pensionskydd tidigare än den normala ålderspensionen för personer som endast i ringa mån och sporadiskt har deltagit i arbetslivet eller som redan under flera års tid varit borta från arbetslivet. Med beaktande av dessa omständigheter föreslås att individuell förtidspension skall kunna beviljas sådana arbetstagare som är berättigade till så kallat invalidskydd med full effekt. Detta innebär i regel att det efter det arbetsförhållandet upphörde inte har förflutit 360 sådana dagar för vilka arbetstagaren inte i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa har erhållit enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning. Då invalidskyddet med full effekt beräknas fäster man däremot inte avseende vid huruvida arbetstagaren under ovan nämnda tid har erhållit grunddagpenning i enlighet med lagen utkomstskydd för arbetslösa. Såsom regeringen redan separat i sin proposition om arbetslöshetspension (Reg. prop. nr 249/1984 rd.) har lovat, skall det utredas hur grunddagpenningen kan jämföras med den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen då invalidpension med full effekt och nu också individuell förtidspension bestäms. Samtidigt utreds, hur de som på grund av att behovsprövning har tillämpats har blivit utanför grunddagpenningen kan beaktas vid bestämmandet av förmånerna. Utredningsarbetet påskyndas så, att erforderliga ändringar kan förverkligas från och med 1.1.1986.

Den individuella förtidspensionens belopp skall motsvara full invalidpension. Utbetalningen av pension förutsätter att vederbörande nästan fullständigt upphör med sitt arbete, eftersom det inte är ändamålsenligt att arbetstagaren fortsätter att arbeta på samma sätt som tidigare och samtidigt får individuell förtidspension. Med beaktande av att levnadsförhållandena är olika är det trots det skäligt att den som erhåller indivi-

duell förtidspension också kan ha en liten förvärvsinkomst. Av denna anledning föreslås att förutsättning för erhållande av individuell förtidspension är att arbetstagaren upphör med sitt arbete och den förvärvsinkomst som arbetstagaren har av arbeten som omfattas av arbetspensionslagarna i genomsnitt per månad är lägre än 689,58 mk (minimibelopp för att arbetstagaren skall omfattas av pensionslagarna, enligt 1985 års nivå).

Individuell förtidspension kunde beviljas inom såväl folkpensionssystemet som arbetspensionssystemet. Efter den allmänna pensionsåldern omvandlas pensionen till en lika stor ålderspension. Förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension blir i sak desamma i folkpensionslagen och arbetspensionslagarna, fastän de lagtekniskt skiljer sig från varandra. Genom tolkningsdirektiv och det förhandsanmälnings- och förhandlingsförfarande, som redan nu tillämpas vid avgöranden om invalidpension, kunde enhetlig praxis mellan systemen garanteras.

1.2.3. Förtida eller framskjuten ålderspension

Arbetstagares förhållanden, hälsa, sociala och ekonomiska ställning, yrke, förhållanden i arbetet och andra därmed jämförbara faktorer varierar i så hög grad att det för arbetstagaren själv borde vara möjligt att mer än för närvarande påverka tidpunkten för pensioneringen. Ett syfte med förtida eller framskjuten ålderspension är att öka individens valfrihet. Enligt förslaget kunde arbetstagare efter att ha fyllt 60 år välja förtida pension före den normala pensionsåldern, varvid pensionen blir varaktigt nedsatt enligt en viss skala. Om han framskjuter sin pensionering, höjs pensionen i motsvarande grad. Förtida och framskjuten ålderspension kunde beviljas inom såväl folkpensionssystemet som arbetspensionssystemet.

Valfrihetsprincipen förutsätter att skalorna för nedsättning och höjning av pension preciseras så, att pensionssystemen varken gör besparingar eller åsamkas merkostnader. I den skala enligt vilken pensionen nedsätts har man i fall av tidigareläggning beaktat den statistiska återstående livstiden, räntan samt övriga med dessa jämförbara faktorer så, att nedsättningen i genomsnitt motsvarar de pensionsrater som lyfts före den ordinarie pensionsåldern. Förhöjningen vid uppskov motsvarar på samma sätt den pension som inbesparats under uppskovstiden. Beloppet av nedsättningen

i fall av tidigareläggning föreslås enligt ovanstående bli 6 % för varje tidigarelägningsår. I fråga om arbetspensionen beräknas nedsättningen på den pension som vederbörande har införtjänst före pensioneringen. Nedsättningens storlek i förhållande till den pension, som vederbörande skulle ha fått om han fortsatt med sitt arbete till den normala pensionsåldern, är av denna orsak i allmänhet något större dvs. 6—10 % per tidigarelägningsår.

Inom den privata sektorn håller arbetspensionssystemet ännu på att träda i kraft. De ålderspensioner som för närvarande beviljas utgör 38 % av lönen eller arbetsinkomsten. Då pensionsnivån är så låg kommer en tidigareläggning inte ofta i fråga, vilket i sin mån väsentligt försvagar målsättningen för pensionsåldersarrangemang. Av denna anledning föreslås, att nedsättningen till följd av en tidigareläggning blir mindre i det skede då systemet träder i kraft. Enligt detta blir nedsättningsprocenten för dem som omfattas av lagen om pension för arbetstare (395/61) och lagen om pension för arbetstare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) för arbetstare, som är födda före år 1923, 4 % per tidigarelägningsår. Därefter stiger nedsättningsprocenten för de olika åldersklasserna så att skalan för dem som fötts år 1937 eller senare blir 6 % per år. Inom systemet med företagarpensioner blir på grund av att systemet trätt i kraft senare nedsättningen 4 % för personer födda före år 1931, varefter den stiger så att den för personer födda år 1945 eller senare blir 6 % per år.

Eftersom ovan nämnda lindring av skalan grundar sig på att systemet med arbetspensioner ännu inte till fullo trätt i kraft, behövs någon motsvarande ändring inte i den skala som ingår i folkpensionslagen, och nedsättningen blir där 6 % per år i fall av tidigareläggning.

I arbetspensionslagarna inom den privata sektorn och i folkpensionslagen är det redan enligt den nuvarande lagstiftningen möjligt att framskjuta pensionen. De ändringar som härvidlag föreslås innebär främst en likriktning av skalorna för höjning av pension och vissa andra ändringar av teknisk natur. Fastän det inte är att motse att möjligheten till uppskov under de närmaste åren kommer att utnyttjas mer än för närvarande är det med tanke på framtiden motiverat att bibehålla den.

Förtida eller framskjuten ålderspension behöver inte bero av särskilda förutsättningar som gäller arbetshistorien. Vad beträffar stadgandena

om avgång från arbete och pensioneringstidpunkten kommer den förtida och den framskjutna pensionen i huvuddrag att motsvara den normala ålderspensionen. I folkpensionssystemet kommer nedsättningsförfarandet att tillämpas endast på folkpensionens basdel och tilläggsdel. De tillägg som betalas till folkpensionen kommer att stå utanför detta system. Framskjutningsförfarandet skall också gälla frontmannatillägget.

1.2.4. Deltidspension

Till följd av åldrandet avtar prestationsförmågan i allmänhet långsamt och småningom. Det är inte förenligt med denna iakttagelse att arbetet fortgår med fullt effektivitet fram till pensionsåldern och helt och hållet upphör vid pensioneringen. Sålunda borde också möjligheten att i etapper pensioneras från arbete ingå som del i det flexibla pensionsåldersarrangemang. Deltidspensionen skulle då kompensera den nedgång i förvärvsinkomsten som beror på att arbetet minskar. Tack vare deltidspensionen kunde det sålunda vara möjligt att dra nytta av en åldrande persons arbetsförmåga och arbetslust. Samtidigt skulle också arbetstagarens sociala kontakter med arbetsplatsen kvarstå, vilket mildrar den markanta förändring i förhållandena som pensioneringen medför.

På samma sätt som den individuella förtidspensionen borde deltidspensionen gälla arbetstare som relativt länge och regelbundet haft förvärvsarbete. En förutsättning för att arbetstare som fyllt 60 år skall få pension är att han övergår till sådant deltidarbete som uppfyller vissa villkor. Bland annat förutsätts det att den genomsnittliga arbetstiden nedgår väsentligt jämfört med den normala arbetstiden.

Emedan deltidspensionen vore en förmån i fast förening med deltidarbete, är det ändamålsenligt att bevilja pensionen endast i arbetspensionssystemet. Deltidspensionens storlek borde motsvara en viss del av nedgången i förvärvsinkomsterna. Inom ramen för begränsningarna i fråga om deltidspension bör det vara möjligt att variera arbetstiden, varvid också pensionsbeloppet skulle förändras på motsvarande sätt. Regeringen inleder i brådskande ordning tillsammans med arbetsmarknadsorganisationerna utredningar i samband med erhållandet av deltidspension och övervakningen av pensionsrätten. Avsikten är att finansieringen av deltidspensionen sköts på det sätt som föreslagits av pensionsålderskommittén.

Eftersom deltidspensionen kräver ytterligare utredningar i fråga om deltidarbetet, är det ändamålsenligt att separat våren 1986 avläta en regeringsproposition om deltidspension på så sätt, att reformen av deltidspensionen skulle träda i kraft 1.1.1987.

2. Nuvarande läge och ärendets beredning

2.1. Nuvarande läge

I pensionssystemet för arbetstagare i tjänst hos privata arbetsgivare och för företagare samt i folkpensionssystemet är pensionsåldern densamma för alla, dvs. 65 år. I såväl arbetspensions- som folkpensionssystemet kan arbetstagare uppskjuta pensioneringen, varvid arbetspensionens belopp och folkpensionens basdel och tilläggsdel höjs i motsvarighet till de inbesparade pensionsraterna.

I såväl arbetspensions- som folkpensionssystemet är det möjligt för arbetstagare att erhålla invalidpension före 65 års ålder. Personer som fyllt 60 år har på motsvarande sätt rätt till arbetslöshetspension. Den åldersgräns som utgör förutsättning för arbetslöshetspension har temporärt sänkts så, att alla som är födda år 1930 och därförinnan alltjämt har rätt till pensionen. I arbetspensionssystemet kan arbetsgivare bereda sina arbetstagare möjlighet att avgå med pension före den allmänna pensionsåldern tack vare ett tilläggsförmånsarrangemang som kompletterar den lagstadgade arbetspensionen. De registrerade tilläggsförmånsarrangemangen omfattar ca 2 % av de försäkrade. Dessutom finns det tilläggsförmånsarrangemang i fri form. Arbetsgivarna har bl.a. då de nödgats minska arbetskraften eller då de omformat företagets arbetskraftsstruktur direkt betalt eller genom försäkring ordnat pensioner för de arbetstagare vilkas rätt till lagstadgade förmåner ännu inte har börjat.

För lantbruksföretagare har stadgats om generationsväxlings- och avträdelsepensionssystem för viss tid, i vilka åldersgränserna i huvudsak är desamma som för arbetslöshetspensionen. För år 1985 utsträcktes systemet med generationsväxlingspension att gälla även år 1930 och därförinnan födda personer. Dessa pensionsformer motiveras till största delen med lantbrukspolitiska skäl, men de underlättar också en flexibel pensionering för åldrande lantbruksföretagare.

I slutet av juni 1980 upphörde ett årlångt försök med förtidspension vars avsikt var att bereda arbetstagare som fyllt 63 år möjlighet att avgå med pension. En förutsättning var att den pensionerades arbetsplats skulle ges åt en ung arbetslös. Tack vare detta frivilliga förtidspensionsexperiment blev ca 600 arbetstagare pensionerade.

Också frontmannapensionssystemet erbjuder en möjlighet till pensionering före den allmänna pensionsåldern. Frontmannapension kan beviljas frontveteran som fyllt 55 år. Pensionen utbetalas till fullt belopp endast när inkomsten är liten. I fråga om en person under 60 år förutsätts dessutom nedsatt arbetsförmåga. Delaktiga av frontmannapensionerna har från ingången av september 1982 också de kvinnor blivit som beviljats fronttjänsttecken. Frontmannapensionssystemet omfattar ca 20 000 personer.

Systemet med förtidspensioner för frontveteraner, som trädde i kraft den 1 juli 1982, har också erbjudit en möjlighet att lämna arbetslivet före den allmänna pensionsåldern. Till beloppet motsvarar förtidspensionen invalidpensionen enligt arbetspensionslagarna. Systemet omfattar alla veteraner som fyllt 58 år. Svårt handikappade krigsinvalider har kunnat få förtidspension redan vid lägre ålder än så. I systemet intogs från den 1 juli 1983 också kvinnliga krigsinvalider under 63 år samt kvinnliga veteraner som fyllt 63 år. Från början av år 1985 fick ca 7 600 personer förtidspension för frontveteraner.

2.2. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Statsrådet tillsatte år 1977 en pensionsålderskommitté för att planera en revidering av pensionsålderspraxis. Kommittén hade i uppdrag att utreda de pensionsformer och förutsättningar för erhållande av pension genom vilka det är möjligt att utan väsentlig ökning av pensionsutgifterna göra pensioneringen smidigare för dem som närmar sig pensionsåldern och att beakta individuella skillnader mellan dem. Kommittén skulle ägna särskild uppmärksamhet åt den individuella effekten av arbetsförmåga, arbetslöshet, en minskning av arbetsinsatsen och påfrestningarna i arbetet i samband med pensioneringsförutsättningarna.

Kommittén skulle även klargöra de speciella behoven för dem som tjänstgjort under frontförhållanden att få sin pensionsålder sänkt så, att fronttjänst kunde jämföras med de allra tyngsta

och mest slitsamma yrkena. Vidare skulle kommittén utreda om det var möjligt att tillfälligt sänka pensionsåldern även för andra arbetstagar-kategorier utan att strävandena efter en flexibel individuell pensionsålder äventyrades eller att nya privilegierade grupper uppstod.

Till social- och hälsovårdsministeriet överlämnade pensionsålderskommittén i juni 1981 sitt II delbetänkande (kommittébetänkande 1981:33), som innehöll ett principförslag till revidering av pensionsålderspraxis för arbetstagare anställda hos privata arbetsgivare samt för företagare. Kommittén gjorde därefter upp ett förslag, daterat den 31 maj 1983, till en regeringsproposition angående flexibel pensionsålder. Utlåtanden om pensionsålderskommitténs betänkande har inhämtats från finansministeriet, arbetskraftsministeriet, socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, försäkringsdomstolen, folkpensionsanstalten, pensions-skyddscentralen, Työeläkelaitosten Liitto ry, statskontoret, Kommunala pensionsanstalten, Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Finska Lantbruksföretagarnas Centralförbund, Kommunala avtalsdelegationen, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC rf, Akava ry, Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund FTFC, Fackorganisationen för Offentliga Arbetssområden, Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund TOC rf, Företagarnas Centralförbund i Finland rf, Centralförbundet för hantverk och småindustri, Finlands Bank, Ekonomiska planeringscentralen, Näringslivets Delegation EVA, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut, Arbetarrörelsens ekonomiska forskningsinstitut, Finska be-folkningsförbundet, Finlands Läkarförbund, Pensionstagarnas centralförbund rf, Pensionärerna rf, Nationella pensionärsförbundet rf, Oikeutta eläkeläisille ry, Kristillinen Eläkeliiitto ry och Konstitutionellas pensionärsorganisation. I de avgivna utlåtandena har man generellt sett ställt sig positivt till kommitténs förslag fränsett vissa tekniska detaljer. Arbetsgivarorganisationerna har dock ansett kostnaderna för kommitténs förslag vara för stora. Om det nu avlätna förslaget, som i huvudsak grundar sig på pensionsålderskommitténs ovan nämnda delbetänkande och på förslaget av den 31 maj 1983, har ytterligare förhandlats med arbetsmarknadsorganisationerna, vilka har gett en rekommendation om saken. I propositionen har strävan varit att

såvitt möjligt försökt beakta de synpunkter som framförts i utlåtandena och rekommendationen.

Regeringen har också i statsverkspropositionen för år 1985 meddelat att till riksdagen kommer att avlåtas de propositioner som behövs för en reform som gradvis träder i kraft vid ingången av år 1986 och som möjliggör en övergång till flexibel pensionsålder.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Vad de föreslagna flexibla pensionsformerna vidkommer skulle införandet av individuell förtidspension och förtida eller uppskjuten ålderspension i mycket stor utsträckning motsvara de förfaringsätt som för närvarande tillämpas i arbetspensions- och folkpensionssystemet. Om det flexibla pensionsåldersarrangemanget införs ökar pensionsanstaltarnas arbetsmängd vad förhandsbesluten till de försäkrade beträffar. Likaså bör informationen om pensionssystemen ökas. Den härav föranledda ökningen av förvaltningskostnaderna blir dock obetydlig.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

4.1. Pensionstagare enligt reformen

Vad den individuella förtidspensionen beträffar kommer reformen att gälla främst 55—64 år gamla arbetstagare och företagare som arbetat länge och på vilka arbetspensionslagarna inom den privata sektorn tillämpas. Under de närmaste åren kommer deras antal att vara uppskattningsvis ca 160 000. Den förtida ålderspensionen berör dessutom de ca 40 000 arbetstagare för vilka rätt till pension uppkommit på grund av tidigare arbetsförhållande eller företagarkerksamhet. De ca 15 000 personer som årligen når pensionsåldern utan att därförinnan få arbets- eller folkpension kunde framskjuta den tidpunkt då de avgår med ålderspension.

Beräkningarna i fråga om de av reformen berörda personerna och kostnaderna för den har gjorts under antagandet att antalet personer som erhåller pension enligt lagen om förtidspension för frontveteraner förblir oförändrat, dvs. ca 7 000 under de närmaste åren. Senare kommer antalet att successivt minska, emedan nästan alla

frontsoldater har fyllt 65 år före år 1990. Villkoren för förtidspension för frontveteraner motsvarar delvis villkoren för den nu föreslagna individuella förtidspensionen. Avgången med arbetslöshetspension, som starkt tilltagit under de senaste åren, gäller å andra sidan också samma personkategorier. Den föreslagna individuella förtidspensionen skulle sålunda komplettera de nuvarande förtidspensionssystemen. Det är också sannolikt att förtidspensionssystemet för frontveteraner och arbetslöshetspensionssystemet i någon mån minskar utnyttjandet av andra flexibla pensionsformer.

Dessutom kan man vänta sig att en del av de personer som annars skulle få invalidpension kommer att ansöka om individuell förtidspension. Detta har i kalkylerna nedan beaktats så, att antalet pensionstagare och kostnaderna visar de merkostnader som reformen föranleder.

Behovet av de föreslagna nya pensionsformerna beror på arbetskraftssituationen vid varje särskilt tillfälle. Det kan antas att en hög arbetslöshetsgrad ökar antalet personer som söker individuell förtidspension. Om efterfrågan på arbetskraft i framtiden överstiger den för respektive uppgifter lämpade tillgängliga arbetskraften, får arbetsgivarna ett större behov än nu att anordna deltidarbete och att genom specialarrangemang försöka hålla också mindre arbetsför arbetskraft i sin tjänst. Då minskar sannolikt antalet invalidpensioner och individuella förtidspensioner. På grund av osäkerhetsfaktorer förknippade med frågan om i vilken utsträckning det flexibla pensionsåldersarrangemanget kommer att utnyttjas bör de här framlagda kostnadsberäkningarna ses som riktningsgivande.

4.2. Individuell förtidspension

Den individuella förtidspensionen skulle med uppskattningsvis knappt 10 % öka antalet invalidpensionstagare i åldern 55—64 år. Då pensionen enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) tillsammans med arbetslöshetspensionen under detta årtionde kommer att tillgodose större delen av behovet av individuell förtidspension, blir antalet personer som erhåller sistnämnda pension ca 11 000. Den årliga ökningen i pensionsutgifterna blir i arbetspensionssystemet ca 250 miljoner mark och i folkpensionssystemet ca 100 miljoner mark. Denna nivå nås uppenbarligen tre till fem år efter det

reformen träder i kraft, varefter antalet årligen begynnande pensioner blir ca 1 500.

4.3. Förtida eller framskjuten ålderspension

Antalet personer i åldern 60—64 år som efter en ikraftträdelseperiod på tre till fem år avgår med förtida ålderspension har beräknats till ca 1 000 personer. Förtida pension betalas med sådan nedsättning att pensionssystemet inte åsamkas bestående merkostnader. Under de första åren av reformen beräknas pensionsutgifterna dock växa så, att ökningen som störst vore ca 15 miljoner mark. Kostnadsökningen under de första åren beror på en tidigareläggning av pensionerna och på att man inom arbetspensionssystemet under pensionsreformens begynnelsekedje tillämpar en lindrigare nedsättningskala. Efter år 2020 uppkommer inte längre merkostnader.

Det är också för närvarande möjligt att uppskjuta ålderspensionen vad gäller arbetspensionerna och folkpensionens basdel och tilläggsdel. Med hänsyn till det svaga sysselsättningsläget under de närmaste åren väntas antalet personer som framskjuter pensionen inte längre öka.

4.4. Totalkostanderna för reformen och dess finansiering

Med hänsyn till det ovan anförda kan det beräknas, att ca 12 000 personer kommer att pensioneras sedan de i propositionen nämnda flexibla pensionsformerna införts. Denna nivå nås successivt under ca fem år från det reformen träder i kraft. Antalet personer som erhåller deltidspension har beräknats vara 5 000 fram till år 1990. Den beräknade utvecklingen av antalet pensionstagare och de årliga merkostnaderna anges i nedanstående tablå.

Vad arbetspensionssystemet beträffar skall finansieringen av de nya pensionsformerna och det ansvar som de ålägger pensionsanstalterna fastställas på basen av de nuvarande finansieringsprinciperna. Med avseende på finansieringssättet kommer den individuella förtidspensionen att motsvara invalidpensionen och den förtida eller uppskjutna ålderspensionen att motsvara ålderspensionen. De arbetspensionskostnader som reformen medför finansieras genom arbetspensionspremierna och den i företagarpensionerna ingående statliga finansieringsandelen. Inom före-

tagarpensionssystemet beräknas den förhöjda försäkringspremien förslå till årtiondets slut för att täcka de ökade pensionsutgifterna, varefter ökningen i statens andel kommer att vara ca 10 miljoner mark per år. Finansieringen av reformen förutsätter att arbetspensionspremien omedelbart höjs med ca 0,4 procentenheter. De ökade folkpensionsutgifterna innebär på motsvarande sätt ett behov att höja folkpensionspremien med ca 0,07 procentenheter eller att öka statens finansieringsandel med ca 4 %.

Den största enskilda delfaktorn i det flexibla pensionsåldersarrangemanget är den individuella förtidspensionen och år 2000 beräknas ca 12 000 personer erhålla sådan pension. Den ökning som detta innebär för arbetspensionsutgifterna blir då ca 430 miljoner mark och för folkpensionsutgifterna ca 115 miljoner mark. Något behov att ytterligare höja arbetspensionspremien eller folkpensionspremien föreligger dock inte, utan finansieringen av reformen kan skötas med den höjning av premierna som görs i begynnelsekedet.

För varje flexibelt pensionsåldersarrangemang har framlagts uppskattningarna av antalet personer som kommer att utnyttja ifrågasvarande pensionsform och av dess kostnader. De i tabellen ingående beloppen motsvarar 1985 års beräknade pris- och förtjänstnivå.

	1. året 1986	2. året 1987	3. året 1988	4. året 1989	5. året 1990	6. året 1991
Individuell förtidspension						
Pensionstagare 31.12.	3 000	4 600	7 200	9 400	11 000	11 000
Pensionskostnader Mmk/år.....	50	125	200	275	330	360
Förtida ålderspension						
Pensionstagare 31.12.	400	700	1 000	1 000	1 000	1 000
Pensionskostnader Mmk/år.....	5	10	10	15	15	15
Deltidspension*						
Pensionstagare 31.12.		2 200	3 800	4 700	5 000	5 000
Pensionskostnader Mmk/år.....		15	45	65	75	80
Nya pensionsformer sammanlagt						
Pensionstagare 31.12.	3 400	7 500	12 000	15 100	17 000	17 000
Pensionskostnader Mmk/år.....	55	150	255	355	420	455
— Arbetspensionsutgifternas andel Mmk/år.....	40	110	195	275	320	345
— Arbetspensionsutgifternas andel, % av lönerna	0,40	0,32	0,35	0,37	0,38	0,39
— Folkpensionsutgifternas andel Mmk/år*	15	40	60	80	100	110
Spareffekter Mmk/år.....	25 ± 15	70 ± 40	130 ± 70	170 ± 100	210 ± 110	220 ± 120

* Beräkningarna är endast riktninggivande.

Vid en bedömning av kostnadsverkningarna måste man förutom de nominella kostnaderna även beakta de inbesparingar som reformen medför. Inom folkhushållningen och delvis också inom företagen själva kan reformen förväntas bli till nytta då en tidigare pensionering förväntas öka efterfrågan på arbetskraft och alternativt minskar behovet av uppsägningar eller permitteringar varjämte en för produktionen nödvändig förnyring av arbetskraftens åldersstruktur främjas.

När verkningarna av reformen betraktas i förhållande till hela folkhushållningen, kan det konstateras att en tidigareläggning av pensionerna så länge det nuvarande svåra sysselsättningslä-

get fortgår inbesparar sysselsättnings- och arbetslöshetskostnader genom att direkt öppna arbetsplatser eller minska uppsägningarna och permitteringarna. Inbesparingar sannolikt uppstår också i utgifterna för dagpenningar enligt sjukförsäkringen. På arbetstagarnas medelförtjänstnivå med avdrag för skatt är pensionskostnaden vid tidigare pensionering än vanligt i medeltal ca 2 500 mark i månaden per fall. Arbetslöshetsdagpenningens nettobelopp varierar i genomsnitt mellan 1 200 och 2 500 mark i månaden. På medelförtjänstnivå är avgångspenningen ca 10 000 mark under förutsättning att arbetslösheten fortgår minst tre månader. För att sysselsätta en arbetslös person krävs i offentliga medel i medeltal ca 15 000

mark i månaden. Detta belopp är dock inte direkt jämförbart med pensionskostnaden emedan man å andra sidan vinner arbetstagarens arbetsinsats. Sysselsättningsarbetena kan dock inte alltid anordnas så, att utbytet av arbetstagarens arbete blir detsamma som i normala arbeten, varför kostnadsbesparing uppkommer i detta sammanhang. På basis av utredningar om frontveteranernas förtidspension kan det beräknas, att i det nuvarande konjunkturläget i drygt hälften av de fall då en arbetstagare pensioneras blir antingen en arbetsplats ledig eller förhindras uppsägning eller permittering. Omkring 1/4 av kostnaderna för reformen kompenseras härigenom i form av minskade kostnader för de arbetslösas utkomstskydd. Vad företagen beträffar är sysselsättningseffekten och den därav föranledda inbesparingen mindre än vad som ovan angetts.

Den nytta som företag har av att åldersstrukturen förnyras kan inte direkt beräknas. Det kan dock antas att den täcker kostnaderna för de nya pensionsformerna i de fall, då produktionen efter det att en åldrad arbetstagare pensionerats kan fortgå med den kvarstående arbetskraften genom minskning eller omorganisering av arbetet eller på grund av att personer internt omplaceras i företaget.

Med hänsyn till ovan nämnda olika faktorer kan det beräknas att nettokostnaderna för reformen i det nuvarande konjunkturläget är väsentligt mindre än pensionskostnadernas bruttobelopp.

I framtiden kan det emotas att pensionskostnaderna i allmänhet och likaså kostnaderna för de nu föreslagna nya pensionsformerna växer betydligt dels för att befolkningens åldersstruktur förändras så att de gamla människornas andel av befolkningen ökar och dels för att arbetspensionernas nivå gradvis stiger. Detta förutsätter en ytterst kritisk inställning till alla åtgärder som kan ha sådana effekter att de framtida pensionsutgifterna ökas. Det behov att höja försäkringspremien som föranleds av de nu föreslagna reformerna kommer exempelvis tio år efter det att reformen genomförts att motsvara ca 0,5—0,6 procent av lönesumman, om de olika pensionsformerna utnyttjas i den utsträckning som antagits ovan. Man kan vänta sig att senare speciellt behovet av deltidspensioner ökar kraftigt samtidigt som utnyttjandet av invalidpensioner och individuella förtidspensioner minskar.

Å andra sidan kan de flexibla pensionsåldersarrangemangen erbjuda en utväg att minska pensionskostnaderna. Detta är möjligt genom en

senareläggning av pensioneringen, om pensionsutgifterna i förhållande till den i arbete anställda befolkningen utkomst blir oskäligen. Om pensioneringen av arbetstagare som nöjaktigt bibehållit sin arbetsförmåga uppskjuts med i medeltal ett halvt år från nuvarande 65 års ålder utan att ovan avsedda uppskovsförhöjning ännu betalas härför, kommer besparingen redan att kompensera de kostnader som införandet av flexibel pensionsålder föranlett. Utsikten att åldersstrukturen i en relativt avlägsen framtid förändras talar sålunda närmast för att de nu föreslagna reformerna genomförs, i synnerhet om ovan nämnda förväntningar på bättre hälsotillstånd bland de äldre åldersklasserna går i uppfyllelse.

5. Övriga omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Den proposition som nu avläts innehåller förslag till ändringar i det privata arbetspensionssystemets arbetspensionslagar och i samband därmed också i lagarna enligt folkpensionssystemet. Propositionen innehåller dock inte förslag till ändring av lagen om sjömanspensioner (72/56), emedan en särskild proposition med förslag till lag om ändring av denna lag kommer att avlätas. Regeringen kommer också separat att utreda möjligheterna att införa ett flexibelt pensionsålderssystem i det statliga och kommunala pensionssystemet. I detta syfte har det tillsatts en kommitté som skall slutföra sitt arbete före utgången av år 1986.

Avsikten är att det flexibla pensionsåldersarrangemangen också skall minska trycket på arrangemangen med arbetslöshetspension och andra specialarrangemang. Av denna anledning kommer åldersgränsen för arbetslöshetspension inte längre att genom temporära åtgärder sänkas under 60 år. Regeringen skall utreda, hur arbetslöshetspensionen förhåller sig till det flexibla pensionsåldersarrangemangen och är det möjligt att sätta ihop dessa pensionsformer. Det individuella förtidspensionen ger möjlighet också till lantbrukarna bli pensionerade från och med 55 års ålder. Med beaktande av åldersstrukturen inom jordbrukarbefolkningen är det dock motiverat att åldersgränsen för erhållande av generationsväxlingspension bibehålls vid 55 år under ytterligare

tre år. Under denna tid kommer regeringen att utreda hur de nedre gränserna för erhållande av

generationsväxlingspension senare skall bestämmas.

DETALJERAD MOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

4 §. Förtida ålderspension har intagits som en ny pensionsform bland de pensioner som beviljas enligt arbetspensionslagarna. Förtida ålderspension skall betraktas som ålderspension.

4 d §. Enligt förslaget skall en arbetstagare kunna övergå direkt från arbete till individuell förtidspension, utan att behöva vänta på att dagpenningens primärtid enligt sjukförsäkringslagen (364/63) går ut. Då det dock i vissa fall är möjligt att individuell förtidspension beviljas retroaktivt för samma tid för vilken till den försäkrade redan har betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen i dessa fall utbetalas till sjukförsäkringsfonden.

4 e §. I denna paragraf definieras förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension. Undre åldersgräns för erhållande av pension är 55 år. Utöver de faktorer som är förknippade med personens hälsotillstånd, yrke och tid i arbete förutsätts för erhållande av pension att arbetstagaren på det sätt som avses i lagen har minskat sitt förvärsarbete eller helt upphört med det. I regel skall det inte ha fått förflyta mer än ett år från den tidpunkt då arbetsförhållandet upphörde. En person som erhåller invalidpension i form av deltidspension skall ha rätt till individuell förtidspension, om han uppfyller villkoren för erhållande av pension. För att arbetstagaren på förhand skall kunna inställa sig på pensioneringen skall han ha rätt att få ett förhandsbeslut om huruvida han uppfyller förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension. Detta beslut har han rätt att besvara sig över. Förhandsbeslutet skall vara bindande för pensionsanstalten under sex månader efter det att det vunnit laga kraft.

5 §. Till paragrafen har fogats stadganden om förtida ålderspension. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 60 år ansöker om förtida ålderspension, pensionen minskas med en halv procent för varje månad för vilken pensionen betalas före den månad då pensionsåldern uppnås. Om arbetstagaren inte har tidigarelagt alla sina pensioner

utan fortsätter i något arbetsförhållande, vilket dock upphör innan pensionsåldern uppnås, skall han få ålderspension också för detta arbetsförhållande. Pensionen för detta arbetsförhållande skall ändras att motsvara arbetstagarens ålder vid pensioneringstidpunkten.

Likaså har i detta lagrum intagits en skala enligt vilken en förtida pension skall uträknas för personer födda före år 1937. För dessa ålderklasser blir nedsättningen till följd av tidigareläggningen mindre eftersom arbetspensionssystemet för deras del inte ännu har nått målsättningsnivåns belopp 60 % på grund av att systemet träder i kraft stegvis.

Förhöjningen på uppskjuten pension beräknas med avvikelse från vad som nu är fallet på den enligt 8 § samordnade pensionen.

5 b §. Enligt paragrafens 1 mom. skall yrkesbetingad förtidspension alltid beviljas i form av full invalidpension.

6 §. I paragrafens 1 mom. föreslås ändrat på grund av sättet att räkna ut ålderspensionen. Om den förtida ålderspensionen börjar under det år då den försäkrade fyller 63 år, eller senare, beaktas under vissa förutsättningar i pensionen även den tid som återstår till pensionsålder. För att förhindra att denna tid beaktas dubbelt föreslås, att i ett sådant fall pension inte kan införtjänas i ett nytt arbetsförhållande som inleds efter det att den förtida pensionen börjat löpa.

7 a §. Enligt denna paragraf skall då familjepensionens belopp beräknas förmånslätarens pension beaktas till det belopp den belöper sig beroende på antingen tidigareläggning eller uppskjutning. En förhöjning på grund av att arbetspensionssystemet träder i kraft stegvis eller en nedsättning på grund av samordning skall dock inte beaktas.

8 §. Till denna paragraf har fogats regler om hur pensionen skall minskas eller höjas med anledning av förtida ålderspension eller uppskjuten ålderspension.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

4, 4 a, 5 och 5 a §§. Paragraferna innehåller de ändringar som beror på den individuella förtidspensionen och den förtida eller uppskjutna ålderspensionen. Ändringarna motsvarar de stadganden som föreslås bli intagna i lagen om pension för arbetstagare.

1.3. Lagen om pension för lantbruksföretagare

6, 9 och 19 §§. Till dessa lagrum har fogats de ändringar som beror på den individuella förtidspensionen och den förtida eller uppskjutna ålderspensionen. Ändringarna motsvarar i övrigt de föreslagna ändringarna i lagen om pension för arbetstagare, men skalan för beräkning av nedsättningen av den förtida pensionen har uppgjorts på det sätt som företagarpensionssystemets senare ikraftträdande förutsätter.

1.4. Lagen om pension för företagare

5, 8 och 17 §§. Även i dessa lagrum i lagen om pension för företagare (468/69) har gjorts de ändringar som föranleds av den individuella förtidspensionen och den förtida eller uppskjutna ålderspensionen. På samma sätt som i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) har skalan för beräkning av nedsättningen av den förtida pensionen ändrats i fråga om födelseårtalet.

1.5. Folkpensionslagen

20 §. Också enligt folkpensionslagen skall invaliditetspension betalas i form av individuell förtidspension till försäkrad som har fyllt 55 men inte 65 år. Förtida ålderspension kan erhållas tidigast från 60 års ålder.

22 §. Invaliditetspension skall inte beviljas försäkrad, som åtnjuter förtida ålderdomspension. Mottagaren av sådan pension skall i enlighet med 3 § folkpensionslagen vara skyldig att erlagga folkpensionsförsäkringspremie.

22 a §. I lagrummet definieras villkoren för erhållande av individuell förtidspension. De har huvudsakligen samma innehåll som de i lagen om pension för arbetstagare angivna villkoren. I paragrafen har tagits in det belopp som en

arbetstagare högst får förtjäna utan att förlora sin rätt till individuell förtidspension. Arbetet skall ha upphört tidigast ett år innan den individuella förtidspensionen börjar utges. När denna tidsperiod på ett år räknas ut skall den inte anses innefatta sådana tidsperioder för vilka den försäkrade har erhållit enligt förtjänsten avvägd dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84). Dessa villkor går ut på att individuell förtidspension endast skall beviljas en sådan person som aktivt är med i arbetslivet. Också inom folkpensionssystemet skall försäkrad ha rätt till förhandsbeslut om individuell förtidspension på samma sätt som inom arbetspensionssystemet. Det skall vara möjligt att bevilja individuell förtidspension utan dagpenning omedelbart efter det att arbetet upphört. Den som erhåller individuell förtidspension skall inte vara skyldig att erlagga folkpensionspremie.

25 a §. Möjligheten att tidigarelägga eller uppskjuta ålderdomspension skall gälla endast folkpensionens basdel och tilläggsdel. Den förtida ålderdomspensionen utgår med normala barn tillägg och maketillägg. Inom folkpensionssystemet minskas ålderdomspensionen med en halv procent för varje månad varmed pensionen tidigareläggs i förhållande till ingången av den månad som följer på uppnåendet av 65 års ålder.

25 b §. I framtiden kommer förhöjningarna vid uppskjuten folkpension och arbetspension att fastställas på samma sätt. Folkpensionslagens 25 b §, vilken sammanhänger med att folkpensionsreformen träder i kraft stegvis, föreslås upphävd såsom onödig.

26 §. Vid fastställande av tilläggsdel enligt folkpensionslagen skall arbetspensionen beaktas till den storlek varmed den skulle betalas, om den försäkrade gick i pension omedelbart efter att ha fyllt 65 år. Härvid beaktas det barn tillägg som ingår i pensionen inte. Beloppet av den pension som uppskattas på detta sätt påverkas heller inte av om pensionen begynner vid en tidigare eller senare tidpunkt. Antalet moment i denna paragraf påverkas av den regeringsproposition som avlätits till riksdagen den 29 mars 1985 (reg.prop. 35/1985 rd.), i vilken det föreslås att till 26 § fogas ett nytt 5 mom.

30 a §. Till den som åtnjuter förtida ålderdomspension samt till den som åtnjuter individuell förtidspension skall kunna betalas hjälp- eller vårdtillägg enligt folkpensionslagen.

39 a §. Den individuella förtidspensionen beviljas omedelbart efter det arbetet upphört, utan någon föregående dagpenningstid. Pensionen

kan retroaktivt utbetalas för sex månader, på samma sätt som invaliditetspensionen. Utbetalningen av dagpenning enligt sjukförsäkringslagen upphör då personen erhåller individuell förtidspension.

1.6. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

1 §. Enligt propositionen skall bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) inte kunna tidigareläggas. Bostadsbidrag skall beviljas först från ingången av den månad som följer på uppnåendet av 65 års ålder, och det utbetalas enligt de verkliga inkomsternas och boendekostnadernas belopp, utan minskning på grund av tidigareläggningen.

3 §. Om båda makarna är pensionstagare, men den ena får förtida ålderdomspension skall bostadsbidraget i sin helhet betalas till den av makarna som inte erhåller förtida ålderdomspension. Så skall förfaras till dess att den som åtnjuter förtida ålderdomspension fyller 65 år.

8 §. För makars del skall bostadsbidraget justeras även då den make som erhåller förtida ålderdomspension fyller 65 år. I paragrafen finns i övrigt uppräknade de situationer då bostadsbidraget justeras.

1.7. Lagen om frontmannapension

8 och 9 §§. En pensionstagare skall inte heller inom frontmannapensionssystemet få vinna fördel av att tidigarelägga arbetspensionen. Därför skall arbetspension, när frontmannapension fastställs, beaktas till det belopp till vilket den skulle betalas när pensionstagaren fyller 65 år. Av samma orsaker skall inte heller fronttillägg betalas innan pensionstagaren enligt normala stadganden har rätt till det.

1.8. Familjepensionslagen

9 a §. Änka som åtnjuter individuell förtidspension eller förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen skall kunna få begynnelsepension för änka under sex månader. Sådan pension skall dock betalas endast till den del som begynnelsepensionen är större än förstnämnda pension.

9 b §. Förtida ålderdomspension skall utesluta åtnjutande av änkepension.

13 §. Änkas rätt till fortsättningspension upphöra, då hon beviljas individuell förtidspension eller förtida ålderdomspension.

15 b §. Också inom familjepensionen skall arbetspension beaktas till det belopp till vilket den skulle betalas när mottagaren fyller 65 år.

1.9. Sjukförsäkringslagen

15 a §. Huvudregeln skall vara att personen som åtnjuter ålderdomspension eller förtida ålderdomspension inte har rätt till dagpenning. Om dock en person som inte har fyllt 65 år arbetar medan han åtnjuter dylik pension, skall han enligt motsvarande praxis ha rätt till dagpenning, i fall han blir oförmögen att utföra detta arbete. Nuvarande praxis föreslås bibehållen, dock så, att dagpenningens storlek härvid fastställas på grundvalen av den arbetsinkomst som pensionstagaren har erhållit under den tid han var pensionerad.

19 §. Dagpenning enligt sjukförsäkringslagen betalas inte till den, som åtnjuter individuell förtidspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna.

2. Ikraftträdande

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft så att genomförandet av systemet med flexibel pensionsålder kan tas i bruk den 1 januari 1986.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 2 mom., 4 d § 2 och 4 mom., 5 § 2 mom., 5 b § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 a § 1 mom. och 8 § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 § 2 mom. i lag av den 6 juni 1974 (454/74), 4 d § 2 och 4 mom. i lag av den 26 juni 1981 (472/81), 5 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1978 (593/78), 5 b § 1 mom. i lag av den 20 september 1974 (749/74), 6 § 1 mom. och 7 a § 1 mom. i lag av den 29 december 1972 (934/72) samt 8 § 1 mom. i lag av den 4 mars 1983 (235/83), och

fogas till lagen en ny 4 e § samt 5 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 juli 1978, nya 3—5 mom. som följer:

4 §

Rätt till ålderspension tillkommer arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han inte längre står i arbetsförhållande som omfattas av denna lag. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter om pensionsansökan. Om pension sökts inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande beviljas pensionen likväl från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphörde. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 § 4 och 5 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

4 d §

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. skall full invalidpension utgå i enlighet med 4 § 3 mom., om pensionsansökan gjorts innan i sjukförsäkringslagen (364/63) dagpenning enligt betalts för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 4 e §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invalidpension att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan inte beviljats sådan dagpenning, som

skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsoförmågens inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget.

Beviljas full invalidpension eller individuell förtidspension retroaktivt enligt 1 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald, dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

4 e §

Utan hinder av vad som i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 55 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i lagar, pensionsreglement eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. eller att hans förvärsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella förtidspensionen fastställs såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 1 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de i 1 mom. stadgade villkoren, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökningsdagen.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningens nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad ansökan om pension görs inom sex månader från det beslutervann laga kraft.

5 §

Ålderspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag, som skulle ha beviljats arbetstagaren, om han hade blivit i så hög grad arbetsoförmögen den sista dagen av det kalenderår under vilket han fyllt 63 år att han haft rätt till invalidpension. När invalidpension, i fråga om vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt före utgången av det år då arbetstagaren fyllde 63 år, ändras till ålderspension, föranleder detta inte justering av pensionens belopp, om inte den till pension berättigande tiden förlängs till följd av nämnda ändring.

Börjar pensionen löpa senare än från vid ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 63 år, höjs den enligt 8 § samordnade pensionen med en procent för varje månad varmed begynnelsepunkten för pensionen uppskjutits.

Beviljas pension enligt med 4 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den månad då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsepunkten för pensionen. Om härvid det arbetsförhållande som ligger till grund för den icke i förtid beviljade pensionen upphör före uppnådd pensionsålder, läggs den pension som

intjänats genom nämnda arbetsförhållande till ålderspensionen så ändrad att den motsvarar arbetstagarens ålder vid begynnelsepunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

Med avvikelse från vad som stadgas i 4 mom. minskas den förtida ålderspensionen för arbetstagare som är född före år 1937 beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1922 eller tidigare	0,33
1923	0,34
1924	0,36
1925	0,37
1926	0,38
1927	0,39
1928	0,40
1929	0,41
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst tre femtedelar. Även individuell förtidspension beviljas som full invalidpension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för varje arbetsförhållandes vidkommande den tid under vilken arbetsförhållandet, den tid som avses i 1 § 1 mom. medräknad, fortgått efter det arbetstagaren fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren, medan han stått i arbetsförhållande, uppburet sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarverksamhet grundad pension, vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

7 a §

Om förmånstagarna är minst tre, är familjepensionen lika stor som den ålderspension eller fulla invalidpension enligt i denna lag stadgade minimivillkor vilken förmånslåtaren vid sin död erhöll eller, om han då inte åtnjöt nämnda pension, vilken hade beviljats honom, om han vid tidpunkten för sin död varit berättigad till full invalidpension. Vid uträkning av pensionens belopp beaktas likväl inte den förhöjning av förmånslåtarens pension som avses i 7 c §, ej heller eventuellt avdrag från förmånslåtarens pension i enlighet med 8 §. Om förmånstagarna är två, utbetalas tre fjärdedelar av ovannämnda familjepension och, om det endast finns en förmånstagare, hälften av pensionen.

8 §

Om ålders- eller invalidpension i enlighet med de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagare dessutom får på stadgande i lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av ådra-

gen egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) beviljad livränta eller nedan i 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överstiger den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdras från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den överskjutande delen som pensionen enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspension enligt 5 § 3 mom. beviljas från en senare tidpunkt än ingången av den månad som följer efter uppnåendet av pensionsåldern, förrättas samordningen då arbetstagaren uppnår den ålder som berättigar till ålderspension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Vid fastställande av rätt till individuell förtidspension varom stadgas i 4 e § beaktas även sådan avgång som skett före denna lags ikraftträdande.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 4 § 1 mom., 5 § 3 och 4 mom. och 5 a §,

av dessa lagrum 5 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 17 december 1982 (982/82) och 5 a § sådan den lyder i lag av den 20 december 1968 (691/68), samt

fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

4 §

Arbetstagare har rätt till ålderspension då han fyllt 65 år, räknat från ingången av månaden efter den under vilken pensionsansökan görs, oberoende av om han längre kvarstår i arbetsförhållande. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 a § 2 och 3 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

4 a §

Utan hinder av vad som i 4 § 2 mom. och 5 § 3 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension, har arbetstagare som fyllt 55 år rätt att erhålla invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagaren har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i lagar, pensionsreglement eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren

inte längre uppfyller de i 1 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de i 1 mom. stadgade villkoren, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökningen.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 § lagen om pension för arbetstagare. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

5 §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invalidpensionens storlek fastställs enligt 1 eller 2 mom. Bliar arbetstagaren arbetsoförmögen efter det kalenderår under vilket han fyllt 63 år, räknas full invalidpension på det sätt som i 1 och 2 mom. stadgas om ålderspension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone under ett år, eller som har rätt till invalidpension i form av individuell förtidspension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension och utgör dess belopp hälften av full pension. Är arbetstagaren likväl född före den 1 januari 1927, betalas delpensionen enligt följande procenttal av den fulla pensionen:

Födelseår	Del pensionen i procent av full pension
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Då ålders- och invalidpensionens storlek fastställs beaktas inte lön som arbetstagaren uppburit medan han åtnjöt sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarverksamhet grundad pension vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till uppnåendet av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Då invalidpensionens storlek fastställs, beaktas inte heller lön som arbetstagaren uppburit i sådant arbetsförhållande vid vars början han redan var behäftad med sjukdom, lyte eller skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten. Det sistnämnda gäller dock inte lön som uppburits i sådant arbetsförhållande som begynt minst ett år före invaliditetens inträde.

5 a §

Begynner pension senare än vid ingången av den månad som följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år höjs den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pensionen, beroende på tiden för framskjutandet av pensionen, på det sätt som stadgas i 5 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Beviljas pension enligt 4 § 1 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje

månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsestidpunkten för pensionen. På ansökan ökas arbetstagarens ålderspension med den pension som grundar sig på löner som uppburits under tiden för förtida ålderspension.

Med avvikelse från vad som stadgas i 2 mom. minskas den förtida ålderspensionen för arbetstagare som är född före år 1937, beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1922 eller tidigare	0,33
1923	0,34
1924	0,36
1925	0,37
1926	0,38
1927	0,39
1928	0,40
1929	0,41
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Vid fastställande av rätt till individuell förtidspension varom stadgas i 4 a § beaktas även sådan avgång som skett före denna lags ikraftträdande.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 § 1 och 3 mom., 9 § och 19 § 1 mom.,

av dessa lagrum 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 juni 1971 (502/71), 6 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (936/72) och 19 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (474/81), som följer:

6 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension och familjepension samt pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad som i ovan nämnda lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen per år sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte verksamhet under den tid, för vilken till lantbruksföretagare betalas sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarverksamhet grundad pension vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

9 §

Lantbruksföretagare som uppnått pensionsåldern beviljas ålderspension från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan, om inte annat följer av att pensionen framskjutits eller beviljats i förtid.

19 §

Om inte annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 e §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 13 och 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) 5 § 1 och 3 mom., 8 § och 17 § 1 mom.,

av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 juni 1971 (503/71), 5 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (937/72) och 17 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (475/81), som följer:

5 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension och familjepension samt pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad som i ovan nämnda lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen per år sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte verksamhet under den tid, för vilken till företagaren betalas sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarkerksamhet grundad pension, vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

8 §

Företagare som uppnått pensionsåldern beviljas ålderspension från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan, om inte annat följer av att pensionen uppskjutits eller beviljas i förtid.

17 §

Om inte annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 e §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13 och 14 §§, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

5.

Lag om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 25 b §, sådan den lyder i lag av den 5 februari 1982 (103/82).

ändras 20 § 1 mom., 25 a §, 26 § 2 mom. och 30 a § 1 mom.

dess lagrum sådana de lyder, 20 § 1 mom. i lag av den 28 juli 1978 (588/78), 25 a § och 30 a § 1 mom. i nämnda lag av den 5 februari 1982 samt 26 § 2 mom. i lag av den 30 december 1982 (1083/82), och

fogas till 22 §, sådan den lyder i lag av den 30 december 1964 (697/64), ett nytt 4 mom., till lagen en ny 22 a § i stället för den 22 a § som upphävts genom lag av den 4 juli 1963 (427/63) samt till 26 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 5 februari och den 30 december 1982, genom lag av den 18 januari 1985 (53/85) samt genom lag av den (/85) ett nytt 6 mom. och till lagen en ny 39 a § som följer:

20 §

I folkpension betalas

1) ålderdomspension till försäkrad som fyllt 65 år eller förtida ålderdomspension, minskad på det sätt som stadgas i 25 a § 2 mom. till försäkrad som fyllt 60 år;

2) invaliditetspension i fall som avses i 22 § till arbetsoförmögen försäkrad som inte fyllt 65 år, eller invaliditetspension i form av individuell förtidspension i fall som avses i 22 a § till försäkrad som har fyllt 55 men inte 65 år; eller

3) arbetslöshetspension i fall som avses i 22 c § till långvarigt arbetslös försäkrad som fyllt 60 men inte 65 år och som ej åtnjuter invaliditetspension eller förtida ålderdomspension enligt denna lag.

22 §

Invaliditetspension beviljas inte försäkrad som åtnjuter förtida ålderdomspension enligt denna lag.

22 a §

Utan hinder av vad som stadgas i 22 § har försäkrad som fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga med beaktande av sjukdom, lyte, eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta

med sitt förvärvsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärvsarbete eller att hans förvärvsinkomst är högst 689,58 mark per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärvsinkomsten ha nedgått tidigast ett år före begynnelsepunkten för den individuella förtidspensionen. Vid beräkning av nämnda tidsperiod om ett år anses denna inte innefatta sådana tidsperioder för vilka den försäkrade har åtnjutit dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84).

Individuell förtidspension beviljas tills vidare. Angående individuell förtidspension gäller i övrigt vad som i denna lag stadgas om invaliditetspension.

Den försäkrade har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 73 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

Vad som i denna lag stadgas om försäkrad som har konstaterats vara arbetsoförmögen tillämpas på motsvarande sätt på försäkrad som har konstaterats uppfylla villkoren individuell förtidspension.

Det belopp som avses i 1 mom. justeras årligen på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna lönenivån i landet enligt det löneindex som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Y enligt
förtjänsten
avvägd

25 a §

Begynnet pension senare än vid ingången av den månad som följer på den då den försäkrade fyller 65 år, höjs basdelen och tilläggsdelen med en procent för varje månad varmed begynnelse-tidpunkten för pensionen uppskjuts.

Beviljas pension i form av förtida ålderdomspension, minskas basdelen och tilläggsdelen med en halv procent för varje månad varmed utbetalningen av pensionen tidigareläggs i förhållande till ingången av den månad som följer på den då den försäkrade fyller 65 år.

26 §

Då tilläggsdel fastställs, beaktas likväl inte barn tillägg till sådan pension som betalas enligt lag eller pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, enligt lagen om sjömanspensioner (72/56) eller enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82), ej heller, då den försäkrade fyllt 65 år den 1 januari 1980 eller därefter, i 5 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd eller motsvarande pensionshöjning som grundar sig på tiden efter uppnådd 65 års ålder, ej heller minskning enligt 5 § 4 och 5 mom. i sistnämnda lag eller motsvarande minskning.

Likaså jämställs med ovan i 1 mom. nämnda förmåner på arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet grundad pension för försäkrad som åtnjuter förtida ålderdomspension enligt denna lag, till det belopp varmed den skulle betalas om den försäkrade gick i pension så snart han fyllt 65 år.

30 a §

Till pensionstagare, som nämns i 20 § 1 mom. 1 eller 2 punkten vars tillstånd varaktigt har blivit sådant varom stadgas i 22 § 2 mom., betalas ett hjälptillägg. Är han varaktigt i behov av oavbruten vård och tillsyn av annan person, betalas till honom ett vårdtillägg. Utan hinder av vad som stadgas i detta moment betalas hjälptillägg till pensionstagare som fyllt 80 år och vårdtillägg till pensionstagare som fyllt 85 år.

39 a §

Individuell förtidspension betalas från ingången av den månad som följer efter den då den försäkrade har uppfyllt de i 22 a § 1 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension, dock inte utan särskilt skäl för längre tid än sex månader före pensionsansökan.

Individuell förtidspension utbetalas inte för den kalendermånad under vilken den försäkrade har åtnjutit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Det i 22 a § 1 mom. stadgade beloppet motsvarar det löneindextal som enligt med 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställts för år 1985.

Vid fastställande av rätt till individuell förtidspension varom stadgas i 22 a § beaktas även sådan avgång som skett före denna lags ikraftträdande.

6.

Lag

om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) 3 § 4 mom. och 8 § 1 mom. 2 punkten samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Har folkpension beviljats i form av förtida ålderdomspension, betalas bostadsbidrag inte före ingången av den månad som följer på den då mottagaren fyller 65 år.

3 §

Har båda makarna beviljats folkpension, fastställs för dem ett gemensamt bostadsbidrag, av vilket vardera erhåller hälften. Angående halvt bostadsbidrag gäller härvid vad som stadgas om

bostadsbidrag. Har den ena maken beviljats ålderdoms-, invaliditets- eller arbetslöshetspension och den andra förtida ålderdomspension, betalas bostadsbidraget dock i sin helhet till den förstnämnda maken till utgången av den månad under vilken den andra maken fyller 65 år.

2) då bidragstagarens make beviljas folkpension eller frontmannapension eller sådan indras, då bidragstagarens make som åtnjuter förtida åldersomspension, fyller 65 år eller då familjeförhållandena annars förändras; eller

8 §

Bostadsbidrag justeras:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

7.

Lag

om ändring av lagen om frontmannapension

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 28 januari 1977 om frontmannapension 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 7 januari 1982 (20/82), och *fogas* till 9 §, sådan den lyder i lag av den 30 december 1980 (1085/80), ett nytt 4 mom. som följer:

8 §

Med årsinkomst på grundval av vilken fastställs rätt till frontmannapension avses den verkliga inkomst som frontman eller kvinna som deltagit i fronttjänst eller, om vederbörande är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas förtgående årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av hans eller hennes egendom överstiger 98 250 mark eller, om vederbörande är gift, varmed värdet av makarnas egendom överstiger 145 410 mark. Då av årsinkomst fastställs beaktas dock inte i 5 § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd minskning eller minskning som motsvarar denna.

9 §

Har folkpension beviljats i form av förtida ålderdomspension, betalas fronttillägg inte före ingången av den månad som följer på den då mottagaren fyllt 65 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

I denna lag stadgade belopp motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindex, enligt vilket storleken av de folkpensioner som förföll till betalning i oktober 1976 har beräknats.

8.

Lag om ändring av familjepensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 9 a § 2 mom., 9 b §, 13 § 2 mom. och 15 b § 2 mom. familjepensionslagen av den 17 januari 1969,

dessas lagrum sådana de lyder, 9 a § 2 mom. i lag av den 7 januari 1982 (22/82), 9 b § och 13 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1978 (589/78) samt 15 b § 2 mom. i lag av den 5 februari 1982 (105/82), som följer:

9 a §

Till änka som åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension eller förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen eller frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77) utges i begynnelsepension likväl endast det belopp varmed begynnelsepensionen skulle överstiga nämnda pension.

9 b §

Änka har rätt till fortsättningspension under förutsättning att hon inte åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension eller förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen,

1) om hon har att försörja barn under 16 år som är berättigat till barnpension efter förmåns-låtaren;

2) om hon vid förmånslåtarens död fyllt 40 år samt äktenskapet med förmånslåtaren ingåtts innan denne fyllt 65 år och bestått i minst tre år; eller

3) om hon fyllt 40 år, när i 1 punkten nämnt barn fyller 16 år eller vårdnaden om barnet överförs på annan, och äktenskapet ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år.

13 §

Likaså upphör änkas rätt till fortsättningspension, då henne beviljas invaliditets- eller arbetslöshetspension eller förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen. Änkas rätt till sådan fortsättningspension som betalas enligt 9 b § 1 punkten upphör även då hon inte längre har att försörja barn under 16 år som är berättigat till barnpension.

15 b §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som änka enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortlöpande årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av änkans egendom överstiger 149 250 mark. Då årsinkomsten fastställs beaktas dock inte i 5 § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd minskning eller minskning som motsvarar denna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

I denna lag stadgade belopp motsvarar det poängtal för levnadskostnadsindex enligt vilket storleken av de folkpensioner som förföll till betalning i mars 1981 har beräknats.

Lag
om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63), 19 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (471/81), och
fogas till lagen en ny 15 a § som följer:

15 a §

Dagpenning betalas ej till försäkrad som åtnjuter ålderdomspension eller förtida ålderdomspension. Blir dock försäkrad, som åtnjuter nämnd pension, på grund av sjukdom oförmögen till det arbete som han omedelbart innan arbetsoförmågan inträdde har utfört såsom pensionerad betalas till honom på grundval av denna arbetsoförmåga dagpenning, dock med beaktande av vad som stadgas i 15 § 4 mom. Dagpenningens belopp uträknas härvid på basis av arbetsinkomsten för nämnda arbete så som i 16 och 17 §§ stadgas.

19 §

Försäkrad, som åtnjuter i folkpensionslagen stadgad arbetslöshetspension eller invaliditetspension som beviljats med stöd av 22 § 1 mom. i nämnda lag, har inte rätt till dagpenning för den tid för vilken pensionen betalas. Detsamma gäller försäkrad som åtnjuter individuell förtidspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Helsingfors den 24 maj 1985

Republikens President

Minister

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 2 mom., 4 d § 2 och 4 mom., 5 § 2 mom., 5 b § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 a § 1 mom. och 8 § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 § 2 mom. i lag av den 6 juni 1974 (454/74), 4 d § 2 och 4 mom. i lag av den 26 juni 1981 (472/81), 5 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1978 (593/78), 5 b § 1 mom. i lag av den 20 september 1974 (749/74), 6 § 1 mom. och 7 a § 1 mom. i lag av den 29 december 1972 (934/72) samt 8 § 1 mom. i lag av den 4 mars 1983 (235/83), och

fogas till lagen en ny 4 e § samt 5 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 juli 1978, nya 3—5 mom. som följer:

*Gällande lag**Förslag*

4 §

Rätt att erhålla ålderspension tillkommer arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han icke längre står i denna lag underställt arbetsförhållande. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter ansökningen om pension eller, om pension söks inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande, från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphört.

Rätt *till* ålderspension tillkommer arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han inte längre står i arbetsförhållande *som omfattas av denna lag*. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter om pensionsansökan. Om pension söks inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande *beviljas pensionen likväl från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphörde. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 § 4 och 5 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.*

4 d §

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat skall full invalidpension utgå i enlighet med 4 § 3 mom., såvida pensionsansökan gjorts innan i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning betalats för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna. Härvid förutsätts likväl att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan inte beviljats sådan under minst en

Utan hinder av vad *som stadgas* i 1 mom. skall full invalidpension *betalas enligt* 4 § 3 mom., om pensionsansökan gjorts innan *dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) betalats* för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna *eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 4 e §*. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invalidpension att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som

Gällande lag

månad utan avbrott utgående dagpenning, vilken hänförs sig till tiden efter arbetsförmågans inträdande eller, såvida dagpenningens ansökan som hänförs sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget.

 Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 1 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald, i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning.

Förslag

avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan inte beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänförs sig till tiden efter arbetsförmågans inträde eller, såvida dagpenningens ansökan som hänförs sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget.

 Beviljas full invalidpension eller individuell förtidspension retroaktivt enligt 1 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

4 e §

Utan hinder av vad som i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 55 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i lagar, pensionsreglement eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. eller att hans förvärsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella förtidspensionen fastställs såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension ändras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 1 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgats om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de i 1 mom. stadgade villkoren, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökningen.

Gällande lag

Förslag

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad ansökan om pension görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

5 §

Ålderspensionen är lika stor som den enligt denna lag utgående invalidpension, som skulle ha beviljats arbetstagaren, om han hade blivit i så hög grad arbetsoförmögen den sista dagen av det kalenderår, under vilket han fyllt 63 år, att han haft rätt till invalidpension. När invalidpension, i fråga om vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt före utgången av det år då arbetstagaren fyllde 63 år, ändras till ålderspension, föranleder detta icke justering av pensionens belopp, såvida den till pension berättigande tiden till följd av sagda ändring icke förlänges. *Beviljas ålderspension från annan tidpunkt än från ingången av den månad, som närmast följer på uppnåendet av pensionsåldern, ändras pensionens belopp beroende på begynnelsetidpunkten sålunda, att beloppet uträknas enligt försäkringsmatematiska principer på sätt social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.*

Ålderspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag, som skulle ha beviljats arbetstagaren, om han hade blivit i så hög grad arbetsoförmögen den sista dagen av det kalenderår under vilket han fyllt 63 år att han haft rätt till invalidpension. När invalidpension, i fråga om vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt före utgången av det år då arbetstagaren fyllde 63 år, ändras till ålderspension, föranleder detta *inte* justering av pensionens belopp, om inte den till pension berättigande tiden förlängs till följd av nämnda ändring.

Börjar pensionen löpa senare än från vid ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 65 år, höjs den enligt 8 § samordnande pensionen med en procent för varje månad varmed begynnelsetidpunkten för pensionen uppskjutits.

Beviljas pension enligt med 4 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den månad då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsetidpunkten för pensionen. Om härvid det

Gällande lag

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare, vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för ettvarit arbetsförhållandes vidkommande den tid, under vilken arbetsförhållandet, den i 1 § 1 mom. avsedda tiden medräknad, fortgått efter det arbetstagaren fyllt 23 år. Härvid beaktas dock icke den tid, för vilken arbetstagaren, medan han stått i arbetsförhållande, uppburit sådan i lag stadgad eller enligt offentlig pensionsstadga utgående, på arbets-

Förslag

arbetsförhållande som ligger till grund för den icke i förtid beviljade pensionen upphör före uppnådd pensionsålder, läggs den pension som intjänats genom nämnda arbetsförhållande till ålderspensionen så ändrad att den motsvarar arbetstagarens ålder vid begynnelsepunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

Med avvikelse från vad som stadgas i 4 mom. minskas den förtida ålderspensionen för arbetstagare som är född före år 1937, beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1922 eller tidigare	0,33
1923	0,34
1924	0,36
1925	0,37
1926	0,38
1927	0,39
1928	0,40
1929	0,41
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst tre femtedelar. Även individuell förtidspension beviljas som full invalidpension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för varje arbetsförhållandes vidkommande den tid under vilken arbetsförhållandet, den i 1 § 1 mom. tid som avses medräknad, fortgått efter det arbetstagaren fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren, medan han stått i arbetsförhållande, uppburit sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjäns-

Gällande lag

eller tjänsteförhållande eller på företagaverksamhet grundad invalidpension, vid fastställande av vars storlek beaktas den tid, som återstår till pensionsålderns uppnående, eller motsvarande arbetsförtjänst.

7 a §

Äro förmånstagarna minst tre, är familjepensionen lika stor som den ålderspension eller fulla invalidpension enligt i denna lag stadgade minimivillkor, vilken förmånslätare vid sin död erhöi, eller, därest han då icke åtnjöt nämnda pension, vilken hade beviljats honom, om han vid tidpunkten för sin död varit berättigad att erhålla full invalidpension. Vid uträkning av pensionens belopp beaktas likväl icke förhöjning av förmånslätarens pension i enlighet med 5 § 2 mom. eller 7 c §, ej heller eventuellt avdrag från förmånslätarens pension i enlighet med 8 §. Äro förmånstagarna två, utbetalas tre fjärdedelar av förenämnda familjepension och finnes endast en förmånstagare, utgår hälften av pension.

8 §

Om ålders- eller invalidpension i enlighet med de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagare dessutom får på stadgande i lagen om olycksfallsförsäkring baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen på grund av ådragen egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst beviljad livränta eller i 4 mom. avsedd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överstiger den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdrages från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den överskjutande delen som den enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren utgående pensionen utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspension enligt 5 § 2 mom. beviljas från annan tidpunkt än ingången av den månad som följer efter uppnåendet av pensionsåldern, förrättas samordningen då arbetstagaren uppnår den ålder som berättigar till ålderspension.

Förslag

teförhållande eller egen företagaverksamhet grundad pension, vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

7 a §

Om förmånstagarna är minst tre, är familjepensionen lika stor som den ålderspension eller fulla invalidpension enligt i denna lag stadgade minimivillkor vilken förmånslätare vid sin död erhöi eller, om han då *inte* åtnjöt nämnda pension, vilken hade beviljats honom, såvida han vid tidpunkten för sin död varit berättigad till full invalidpension. Vid uträkning av pensionens belopp beaktas likväl *inte den* förhöjning av förmånslätarens pension som avses i 7 c §, ej heller eventuellt avdrag från förmånslätarens pension i enlighet med 8 §. Om förmånstagarna är två, utbetalas tre fjärdedelar av *ovannämnda* familjepension och, *om det endast finns en* förmånstagare, hälften av *pensionen*.

8 §

Om ålders- eller invalidpension i enlighet med de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagare dessutom får på stadgande i lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av ådragen egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) beviljad livränta nedan eller *nedan* i 4 mom. *nämnd* grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överstiger den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, *avdras* från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den överskjutande delen som *pensionen* enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspension enligt 5 § 3 mom. beviljas från *en* senare tidpunkt än ingången av den månad som följer efter uppnåendet av pensionsåldern, förrättas samordningen då arbetstagaren uppnår den ålder som berättigar till ålderspension.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 4 § 1 mom., 5 § 3 och 4 mom. och 5 a §,

av dessa lagrum 5 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 17 december 1982 (982/82) och 5 a § sådan den lyder i lag av den 20 december 1968 (691/68), samt fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

Gällande lag

4 §

Arbetstagare äger rätt till ålderspension, då han fyllt 65 år, räknat från ingången av månaden efter den, under vilken pensionsansökan göres, oberoende av huruvida han längre kvarstår i arbetsförhållande.

Förslag

4 §

Arbetstagare har rätt till ålderspension, då han fyllt 65 år, räknat från ingången av månaden efter den under vilken pensionsansökan görs, oberoende av om han längre kvarstår i arbetsförhållande. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 a § 2 och 3 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

4 a §

Utan hinder av vad som i 4 § 2 mom. och 5 § 3 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 55 år rätt att erhålla invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i lagar, pensionsreglemente eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella förtidspensionen fastställs såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

Gällande lag

Förslag

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 1 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgats om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de i 1 mom. stadgade villkoren, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökningen.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 § lagen om pension för arbetstagare. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

5 §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invalidpensionens storlek fastställs enligt 1 eller 2 mom. Blir arbetstagare arbetsoförmögen efter det kalenderår, under vilket han fyllt 63 år, räknas full invalidpension såsom i 1 och 2 mom. stadgats om ålderspension. Full invalidpension beviljas arbetstagare, vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone under ett år. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension och dess belopp utgör hälften av full pension. Är arbetstagaren likväl född före den 1 januari 1927, utgår delpensionen enligt följande procenttal av den fulla pensionen:

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invalidpensionens storlek fastställs enligt 1 eller 2 mom. Blir arbetstagaren arbetsoförmögen efter det kalenderår, under vilket han fyllt 63 år, räknas full invalidpension på det sätt i 1 eller 2 mom. stadgas för ålderspension. Full invalidpension beviljas arbetstagare, vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone under ett år, eller som har rätt till invalidpension i form av individuell förtidspension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension och utgör dess belopp hälften av full pension. Är arbetstagaren likväl född före den 1 januari 1927, betalas delpensionen enligt följande procenttal av den fulla pensionen:

Gällande lag

Födelseår	Delpensionen i procent av full pension
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Förslag

Födelseår	Delpensionen i procent av full pension
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Vid fastställandet av ålders- och invalidpensionens storlek beaktas icke lön, som arbetstagare uppburit medan han erhållit sådan i lag i stadgad eller enligt offentlig pensionsstadga utgående, på arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet grundad *invalidpension*, vid fastställandet av vars storlek beaktats den tid som återstår till uppnåendet av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Vid fastställandet av invalidpensionens storlek beaktas icke heller av arbetstagaren uppburen lön i sådant arbetsförhållande, vid vars början han redan var behäftad med sjukdom, lyte eller skada, som utgör den huvudsakliga orsaken till ivaliditeten. Det sistnämnda gäller likväl icke i sådant arbetsförhållande uppburen lön, som begynt minst ett år före invaliditetens inträde.

Då ålders- och invalidpensionens storlek *fastställs* beaktas *inte* lön, som arbetstagare uppburit medan han *åtnjöt* sådan i lag stadgad eller enligt offentlig pensionsstadga *bestämd*, på *hans* arbets- eller tjänsteförhållande eller *egen* företagarverksamhet grundad *pension* vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Då invalidpensionens storlek fastställs, beaktas *inte* heller arbetstagaren uppburit lön *som arbetstagaren uppburit* sådant arbetsförhållande, vid vars början han redan var behäftad med sjukdom, lyte eller skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten. Det sistnämnda gäller *dock inte* lön som *uppburits* i sådant arbetsförhållande som begynt minst ett år före invaliditetens inträde.

5 a §

Begynner ålderspension senare än från början av den kalendermånad, som närmast följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år, *utbetalas i pension det belopp, som arbetstagaren skulle ha varit berättigad till, om han börjat åtnjuta pension från sagda tidpunkt*, beroende på tiden för framskjutandet av pensionen förhöjt på det sätt i 5 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare stadgas. Nämnda förhöjning *tages likväl icke i beaktande vid beräkning av familjepensions belopp.*

5 a §

Begynner pension senare än *vid ingången* av den månad som följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år *höjs den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pensionen*, beroende på tiden för framskjutandet av pensionen, på det sätt som stadgas i 5 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Beviljas pension enligt 4 § 1 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsetidpunkten för pensionen. På ansökan ökas arbetstagarens ålderspension med den pension som grundar sig på löner som uppburits under tiden för förtida ålderspension.

Med avvikelse från vad som stadgas i 2 mom.

Gällande lag

Förslag

minska den förtida ålderspensionen för arbetstägare som är född före år 1937, beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1922 eller tidigare	0,33
1923	0,34
1924	0,36
1925	0,37
1926	0,38
1927	0,39
1928	0,40
1929	0,41
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

*Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.
Vid fastställande av rätt till individuell förtidspension varom stadgas i 4 a § beaktas även sådan avgång som skett före denna lags ikraftträdande.*

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 § 1 och 3 mom., 9 § och 19 § 1 mom.,

av dessa lagrum 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 juni 1971 (502/71), 6 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (936/72) och 19 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (474/81), som följer:

Gällande lag

Förslag

6 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, samt familjepension och pensionens storlek bestämmas såframt icke annat följer av denna lag, på sätt i lagen om pension för arbetstägare (395/61) är stadgat, och härvid skall beträffande i denna lag avsedd arbetsinkomst och till pension berättigande tid i motsvarande mån tillämpas vad i förenämnda lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stad-

6 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, *individuell förtidspension* och familjepension *samt* pensionens storlek *bestäms om inte* annat följer av denna lag, på *det* sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstägare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid *som avses i denna lag* i motsvarande mån tillämpas vad som i ovannämnda lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas

Gällande lag

gandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Vid fastställande av familjepension storlek beaktas icke ändring enligt 9 § 2 mom. av beloppet av förmånslåtarens pension.

Förslag

likväl *inte* stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen per år sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Vid tillämpningen av denna lag beaktas icke verksamhet under den tid, för vilken till lantbruksföretagare erlägges sådan i lag stadgad eller enligt offentlig pensionsstadga utgående, på arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet grundad invalidpension, vid fastställandet av vars storlek beaktats den tid som återstår till uppnåendet av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

Vid tillämpningen av denna lag beaktas *inte* verksamhet under den tid, för vilken till lantbruksföretagen *betalas* sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på *hans* arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarkerksamhet grundad *pension*, vars storlek *fastställts med beaktande* av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

9 §

Lantbruksföretagare som uppnått pensionsåldern beviljas ålderspension från ingången av den månad, som närmast följer efter ansökningen om pension.

Beviljas ålderspension från annan tidpunkt än från ingången av månaden efter det pensionsåldern uppnåtts, ändras pensionens belopp beroende på begynnelse-tidpunkten med iakttagande av försäkringsmatematiska principer på sätt social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

9 §

Lantbruksföretagare som uppnått pensionsåldern beviljas ålderspension från ingången av den månad som närmast följer efter *pensionsansökan*, om *inte annat följer* av att *pensionen framskjutits* eller *beviljats i förtid*.

Gällande lag

19 §

Såframt ej annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad i 3 § 3 och 4 mom., 4, 4 b—4 d, 5 b, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten, 13 och 14 §§ samt 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden är stadgat.

Förslag

19 §

Om inte annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 e §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 13 och 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) 5 § 1 och 3 mom., 8 § och 17 § 1 mom.,

av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 18 juni 1971 (503/71), 5 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (937/72) och 17 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (475/81), som följer:

Gällande lag

5 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension samt familjepension och pensionens storlek bestämmes, såframt icke annat följer av denna lag, på sätt i lagen om pension för arbetstagare är stadgat, och härvid skall beträffande i denna lag avsedd arbetsinkomst och till pension berättigande tid i motsvarande mån tillämpas vad i förenämnda lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas likväl icke stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Vid fastställande av familjepensions storlek beaktas icke i 8 § 2 mom. avsedd ändring av beloppet av förmåns-låtarens pension.

Förslag

5 §

Förutsättningarna för erhållande av ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, *individuell förtidspension* samt familjepension och pensionens storlek bestäms, om inte annat följer av denna lag, på det sätt som är stadgat i lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad som i *ovannämnda* lag är stadgat om lön och om till pension berättigande tjänstgöringstid. På pension enligt denna lag tillämpas likväl *inte* stadgandena i 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och den av födelseåret beroende minskningen per år sker enligt följande procenttal:

Gällande lag

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte verksamhet under den tid, för vilken till företagare erlägges sådan i lag stadgad eller enligt offentlig pensionsstadga utgående, arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagareverksamhet grundad invalidpension, vid fastställandet av vars storlek beaktats den tid som återstår till uppnåendet av pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

8 §

Företagare, som uppnått pensionsåldern, beviljas ålderspension från ingången av den månad, som närmast följer efter ansökningen om pension.

Beviljas ålderspension från annan tidpunkt än från ingången av månaden efter det pensionsåldern uppnåtts, ändras pensionens belopp beroende på begynnelsetidpunkten med iakttagande av försäkringsmatematiska principer på sätt social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

17 §

Såframt ej annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad i 3 § 1, 3 och 4 mom., 4, 4 b—4 d §§, 5 b, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom., 13 och 14 §§ samt 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare är stadgat.

Förslag

Födelsår	Minskning procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte verksamhet under den tid, för vilken till företagare betalas sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagareverksamhet grundad pension, vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.

8 §

Företagare som uppnått pensionsåldern beviljas ålderspension från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan, om inte annat följer av att pensionen uppskjutits eller beviljas i förtid.

17 §

Om inte annat följer av denna lag, skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 e §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13 och 14 §§, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

5.

Lag om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 25 b §, sådan den lyder i lag av den 5 februari 1982 (103/82),

ändras 20 § 1 mom., 25 a §, 26 § 2 mom. och 30 a § 1 mom.

dessas lagrum sådana de lyder, 20 § 1 mom. i lag av den 28 juli 1978 (588/78), 25 a § och 30 a § 1 mom. i nämnda lag av den 5 februari 1982 samt 26 § 2 mom. i lag av den 30 december 1982 (1083/82), och

fogas till 22 §, sådan den lyder i lag av den 30 december 1964 (697/64), ett nytt 4 mom., till lagen en ny 22 a § i stället för den 22 a § som upphävts genom lag av den 4 juli 1963 (427/63) samt till 26 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 5 februari och den 30 december 1982 samt genom lag av den 18 januari 1985 (53/85) samt genom lag av den (/85) ett nytt 6 mom. och till lagen en ny 39 a § som följer:

Gällande lag

20 §

I folkpension erlägges:

1) ålderdomspension till försäkrad som fyllt 65 år;

2) invaliditetspension till arbetsförmögen försäkrad, som icke fyllt 65 år, i fall som avses i 22 §; eller

3) arbetslöshetspension i fall som avses i 22 c § till långvarigt arbetslös försäkrad som fyllt 60 men icke 65 år och som ej åtnjuter invaliditetspension.

Förslag

20 §

I folkpension betalas:

1) ålderdomspension till försäkrad som fyllt 65 år, *eller förtida ålderdomspension, minskad på det sätt som stadgas i 25 a § 2 mom., till försäkrad som fyllt 60 år;*

2) invaliditetspension i *fall som avses i 22 § till arbetsförmögen försäkrad som inte fyllt 65 år, eller invaliditetspension i form av individuell förtidspension i fall som avses i 22 a § till försäkrad som har fyllt 55 men inte 65 år;* eller

3) arbetslöshetspension i fall som avses i 22 c § till långvarigt arbetslös försäkrad som fyllt 60 men *inte* 65 år och som ej åtnjuter invaliditetspension *eller förtida ålderdomspension enligt denna lag.*

22 §

Invaliditetspension beviljas inte försäkrad, som åtnjuter förtida ålderdomspension enligt denna lag.

(22 a § upphävts)

22 a §

Utan hinder av vad som i 22 § stadgas har försäkrad som fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, permanent har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor för pension är

Gällande lag

25 a §
 Begynner ålderdomspension senare än vid ingången av månaden efter pensionsålderns uppnående, höjs basdelen och tilläggsdelen beroende på begynnelsetidpunkten som följer:
 vid beräkning av höjningen bestäms pensionsåldern med en månads noggrannhet; och pensionen höjs, om den begynner sedan den försäkrade fyllt
 65 år, med 0,93 procent för varje månad varmed pensionsåldern överskridits;
 66 år, med 11,16 procent och därtill 1,03 procent för varje månad utöver 66 års ålder;
 67 år, med 23,52 procent och därtill 1,12 procent för varje månad utöver 67 års ålder;

Förslag

dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärsarbete eller att hans förvärsinkomst är högst 689,58 mark per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärsinkomsten ha nedgått tidigast ett år före begynnelsetidpunkten för den individuella förtidspensionen. Vid beräkning av nämnda tidsperiod om ett år anses denna inte innefatta sådana tidsperioder, för vilka den försäkrade har åtnjutit enligt förtjänsten avvägd dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84).

Individuell förtidspension beviljas tills vidare. Angående individuell förtidspension gäller i övrigt vad som i denna lag stadgas om invaliditetspension, med undantag av stadgandena i 39 § 1 och 3—6 mom.

Den försäkrade har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 73 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

Vad som i denna lag stadgas om försäkrad som har konstaterats vara arbetsoförmögen tillämpas på motsvarande sätt på försäkrad som har konstaterats uppfylla villkoren för individuell förtidspension.

Det belopp som avses i 1 mom. justeras årligen på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna lönenivån i landet enligt det löneindexet som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

25 a §
 Begynner pension senare än vid ingången av den månad som följer på den då den försäkrade fyller 65 år höjs basdelen och tilläggsdelen med en procent för varje månad varmed begynnelsetidpunkten för pensionen uppskjuts.
 Beviljas pension i form av förtida ålderdomspension, minskas basdelen och tilläggsdelen med en halv procent för varje månad varmed utbetalningen av pensionen tidigareläggs i förhållande till ingången av den månad som följer på den då den försäkrade fyller 65 år.

Gällande lag

68 år, med 36,96 procent och därtill 1,41 procent för varje månad utöver 68 års ålder;
69 år, med 53,88 procent och därtill 1,54 procent för varje månad utöver 69 års ålder; och
70 år eller mera, med 72,36 procent.

25 b §

Har försäkrad fyllt 65 år före den 1 december 1984, höjs basdelen med avvikelse från vad i 25 a § är stadgat, om pensionen begynner sedan den försäkrade fyllt:

66 år, med 12,5 procent;
67 år, med 25 procent;
68 år, med 37,5 procent;
69 år, med 50 procent; och
70 år eller mera, med 62,5 procent.

26 §

Vid fastställande av tilläggsdel beaktas likväl inte barn tillägg till sådan pension som betalas enligt lag, pensionsstadga eller pensionsreglemente som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) eller enligt lagen om sjömanspensioner (72/56) eller enligt lagen om förtidspension för frontveteraner, inte heller i sista meningen av 5 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd eller motsvarande pensionshöjning som grundar sig på tiden efter uppnådd 65 års ålder.

30 a §

Till den som uppbär invaliditets- eller ålderdomspension och vars tillstånd varaktigt har blivit sådant varom stadgas i 22 § 2 mom., betalas ett hjälptillägg. Är han varaktigt i behov av oavbruten vård och tillsyn av annan person, betalas till honom ett vårdtillägg. Utan hinder av vad i detta moment är stadgat betalas hjälptillägg till pensionstagare som fyllt 80 år och vårdtillägg till pensionstagare som fyllt 85 år.

Förslag

(Upphävs)

26 §

Då tilläggsdel fastställs, beaktas likväl inte barn tillägg till sådan pension som betalas enligt lag eller pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare enligt lagen om sjömanspensioner (72/56) eller enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82), ej heller, då den försäkrade fyllt 65 år den 1 januari 1980 eller därefter, i 5 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd eller motsvarande pensionshöjning som grundar sig på tiden efter uppnådd 65 års ålder ej heller minskning i 5 § 4 och 5 mom. i sistnämnda lag eller motsvarande minskning i sistnämnda lag.

Likaså jämställs med ovan i 1 mom. nämnda förmåner på arbets- eller tjänsteförhållande eller företagsverksamhet grundad pension för försäkrad som åtnjuter förtida ålderdomspension enligt denna lag, till det belopp varmed den skulle betalas, om den försäkrade gick i pension så snart han fyllt 65 år.

30 a §

Till pensionstagare, som nämns i 20 § 1 mom. 1 eller 2 punkten och vars tillstånd varaktigt har blivit sådant varom stadgas i 22 § 2 mom., betalas ett hjälptillägg. Är han varaktigt i behov av oavbruten vård och tillsyn av annan person, betalas till honom ett vårdtillägg. Utan hinder av vad som stadgas i detta moment betalas hjälptillägg till pensionstagare som fyllt 80 år och vårdtillägg till pensionstagare som fyllt 85 år.

Gällande lag

Förslag

39 a §

Individuell förtidspension betalas från ingången av den månad som följer efter den då den försäkrade har uppfyllt de i 22 a § 1 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension, dock inte utan särskilt skäl för längre tid än sex månader före pensionsansökan.

Individuell förtidspension utbetalas inte för den kalendermånad under vilken den försäkrade har åtnjutit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Det i 22 a § 1 mom. stadgade beloppet motsvarar det löneindextal som enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställts för år 1985.

Vid fastställande av rätt till individuell förtidspension varom stadgas i 22 a § beaktas även sådan avgång som skett före denna lags ikraftträdande.

6.

Lag

om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) 3 § 4 mom. och 8 § 1 mom. 2 punkten samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lag

Förslag

1 §

Har folkpension beviljats i form av förtida ålderdomspension betalas bostadsbidrag inte före ingången av den månad som följer den då mottagaren fyller 65 år.

3 §

Har båda makarna beviljats folkpension, fastställs för dem ett gemensamt bostadsbidrag, av vilket vardera erhåller hälften. Angående halvt bostadsbidrag gäller härvid vad om bostadsbidrag är stadgat.

Har båda makarna beviljats folkpension, fastställs för dem ett gemensamt bostadsbidrag, av vilket vardera erhåller hälften. Angående halvt bostadsbidrag gäller härvid vad som stadgas om bostadsbidrag. Har den ena maken beviljats ålderdoms-, invaliditets- eller arbetslöshetspension och den andra förtida ålderdomspension, betalas bostadsbidraget dock i sin helhet till den förstnämnda maken till utgången av den månad, under vilken den andra maken fyller 65 år.

Gällande lag

Förslag

8 §
Bostadsbidrag justeras:

2) då bidragstagarens familjeförhållande förändrats; eller

2) då bidragstagarens *make* beviljas folkpension eller frontmannapension eller sådan indras, då bidragstagarens *make* som åtnjuter förtida ålderdomspension fyller 65 år eller då familjeförhållandena *annars* förändras; eller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

7.

Lag
om ändring av lagen om frontmannapension

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 28 januari 1977 om frontmannapension 8 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 7 januari 1982 (20/82), och fogas till 9 §, sådan den lyder i lag av den 30 december 1980 (1085/80), ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lag

Förslag

8 §

Med årsinkomst på grundval av vilken fastställs rätt till frontmannapension avses den verkliga inkomst som frontman eller kvinna som deltagit i fronttjänst eller, om vederbörande är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med tiondedelen av det belopp varmed värdet av hans eller hennes egendom överstiger 98 250 mark eller, om vederbörande är gift, varmed värdet av makarnas egendom överstiger 145 410 mark.

8 §

Med årsinkomst på grundval av vilken fastställs rätt till frontmannapension avses den verkliga inkomst som frontman eller kvinna som deltagit i fronttjänst eller, om vederbörande är gift, makarna enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av hans eller hennes egendom överstiger 98 250 mark eller, om vederbörande är gift, varmed värdet av makarnas egendom överstiger 145 410 mark. *Då årsinkomst fastställs, beaktas dock inte i 5 § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd minskning eller minskning som motsvarar denna.*

9 §

Har folkpension beviljats i form av förtida ålderdomspension, betalas inte fronttillägg före ingången av den månad som följer den då mottagaren fyller 65 år.

Gällande lag

Förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.
I denna lag stadgade belopp motsvarar det poängtal för det officiella levnadskostnadsindex, enligt vilket storleken av de folkpensioner som förföll till betalning i oktober 1976 har beräknats.

8.

Lag om ändring av familjepensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 9 a § 2 mom., 9 b §, 13 § 2 mom. och 15 b § 2 mom. familjepensionslagen av den 17 januari 1969,

dess lagrum sådana de lyder, 9 a § 2 mom. i lag av den 7 januari 1982 (22/82), 9 b § och 13 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1978 (589/78) samt 15 b § 2 mom. i lag av den 5 februari 1982 (105/82), som följer:

Gällande lag

Förslag

9 a §

Till änka som åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen eller frontmannapension enligt lagen om frontmannapension utges i begynnelsepension likväl endast det belopp varmed begynnelsepensionen skulle överstiga invaliditets-, arbetslöshets- eller frontmannapensionen.

Till änka som åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension *eller förtida ålderdomspension* enligt folkpensionslagen eller frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77) utges i begynnelsepension likväl endast det belopp varmed begynnelsepensionen skulle överstiga *nämnda* pension.

9 b §

Änka äger rätt till fortsättningspension under förutsättning att hon icke åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension enligt folkpensionslagen:

1) om hon har att försörja barn under 16 år som är berättigat till barnpension efter förmåns-låtaren;

2) om hon vid förmånslåtarens död fyllt 40 år samt äktenskapet med förmånslåtaren ingåtts innan denne fyllt 65 år och bestått i minst tre år; eller

3) om hon fyllt 40 år, när i 1 punkten avsett barn fyller 16 år eller vårdnaden om barnet överförs på annan, och äktenskapet ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år.

9 b §

Änka *har* rätt till fortsättningspension under förutsättning att hon *inte* åtnjuter invaliditets- eller arbetslöshetspension *eller förtida ålderdomspension* enligt folkpensionslagen,

1) om hon har att försörja barn under 16 år som är berättigat till barnpension efter förmåns-låtaren;

2) om hon vid förmånslåtarens död fyllt 40 år samt äktenskapet med förmånslåtaren ingåtts innan denne fyllt 65 år och bestått i minst tre år; eller

3) om hon fyllt 40 år, när i 1 punkten *nämnt* barn fyller 16 år eller vårdnaden om barnet överförs på annan, och äktenskapet ingåtts innan förmånslåtaren fyllt 65 år.

13 §

Likaså upphör änkas rätt till fortsättningspen-sion, då henne beviljas invaliditets- eller arbets-löshetspension enligt folkpensionslagen, samt

Likaså upphör änkas rätt till fortsättningspen-sion, då henne beviljas invaliditets- eller arbets-löshetspension *eller förtida ålderdomspension* en-

Gällande lag

rätt till sådan fortsättningspension, som utgår med stöd av 9 b § 1 punkten, då hon icke längre har till barnpension berättigat barn under 16 år att försörja.

Förslag

löshetspension eller förtida ålderdomspension enligt folkpensionslagen. Änkans rätt till sådan fortsättningspension som betalas enligt 9 b § 1 punkten upphör även, då hon *inte* längre har att försörja barn under 16 år som är berättigat till barnpension.

15 b §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som änka enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av ankans egendom överstiger 149 250 mark.

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som änka enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av ankans egendom överstiger 149 250 mark. *Då årsinkomsten fastställs, beaktas dock inte i 5 § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd minskning eller minskning som motsvarar denna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986. I denna lag stadgade belopp motsvarar det poängtal för levnadskostnadsindex enligt vilket storleken av de folkpensioner som förföll till betalning i mars 1981 har beräknats.

9.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63), 19 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (471/81), och fogas till lagen en ny 15 a § som följer:

*Gällande lag**Förslag*

15 a §

Dagpenning betalas ej till försäkrad som åtnjuter ålderdomspension eller förtida ålderdomspension. Blir dock försäkrad, som åtnjuter nämnd pension, på grund av sjukdom oförmögen till det arbete som han omedelbart innan arbetsförmågan inträdde har utfört såsom pensionerad betalas till honom på grundval av denna arbetsförmåga dagpenning, dock med beaktande av vad som stadgas i 15 § 4 mom. Dagpenningens belopp uträknas härvid på basis av arbetsinkomsten för nämnda arbete så som i 16 och 17 §§ stadgas.

*Gällande lag**Förslag*

19 §

Försäkrad, som erhåller i folkpensionslagen avsedd arbetslöshetspension eller sådan *av i sagda lag avsedd* invaliditetspension som beviljats med stöd av sagda lags 22 § 1 mom., har inte rätt till dagpenning för den tid för vilken pensionen utgår.

Försäkrad, som *åtnjuter* i folkpensionslagen *stadgad* arbetslöshetspension eller invaliditetspension som beviljats med stöd av 22 § 1 mom., *i nämnda lag* har inte rätt till dagpenning för den tid för vilken pensionen betalas. *Detsamma gäller försäkrad som åtnjuter individuell förtidspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.